

H. MELVILLE

FOR

THE AUTHOR

OF THE HISTORY OF THE UNITED STATES

BY

THE EDITOR

OF THE

THE HISTORY OF THE UNITED STATES
BY THE EDITOR

1810

Η ΜΕΛΙΣΣΑ

ΤΩΝ

ΚΥΚΛΑΔΩΝ.

ΙΑΝΟΥΑΡΙΟΣ. 1846.

ΑΡΙΘ. 1.

ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ ΕΠΙ ΤΩΝ ΑΡΧΩΝ ΤΟΥ ΠΕΡΙΟΔΙΚΟΥ ΤΟΥΤΟΥ ΦΥΛΛΟΥ.

ΟΤΑΝ πρό ενός ἤδη ἔτους ἐκοινοποίησα τὴν ἐκδοσιν τῆς *Μελίσσης τῶν Κυκλάδων*, σκοπὸν εἶχα ν' ἀναδεχθῶ συστηματικῶς ἔργον δύσκολον καὶ ἐπίπονον. Διέγραψα ἐν συντόμῳ τὰς Ἀρχάς, ἐπὶ τῶν ὁποίων τὸ ἐπιχειρήμα μου μέλλει νὰ βαδίσῃ· ἡ δὲ ἐνός ἔτους μικρὰ δοκιμὴ εἶναι ἱκανὴ νομίζω, ὅχι μόνον νὰ ἀναδείξῃ εἰς τὸ κοινὸν τὸ συνεπὲς τῶν Ἀρχῶν τούτων, ἀλλὰ καὶ νὰ πείσῃ τὸν ἀμερβληπτον καὶ προσεκτικὸν ἀναγνώστην ἐν μέρει περὶ τοῦ σκοποῦ μου.

Πᾶν ἄλλο ἔργον ἔχει τὰς βάσεις του εἰς ἐρισμένους τινὰς κανόνας, ἢ εἰς παραδόσεις ἀνθρώπων ἐμπείρων καὶ εἰδημόνων αὐτοῦ· τὸ δὲ ἔργον τῆς δημοσιογραφίας, ἐλεύθερον ἀπὸ κανόνας καὶ παραδόσεις, βασιζέται εἰς ἄλλο τι ἀνώτερον τούτων. Βασιζέται εἰς ὄριόν τι, τὸ ὅποιον ἡ φυσικὴ γλῶσσα μὲ διδάσκει νὰ ὀνομάσω *Κοινὸν Κριτήριον*, ἔχον εἰς ἑκάστον ἔθνος ὅρια ἀνάλογα μὲ τὸ εἶδος τῆς Κυβερνήσεως, καὶ μὲ τὴν ἠθικὴν κατάστασιν τοῦ τόπου. Ὁδηγούμενος λοιπὸν ὑπὸ τῆς αὐστηρότητος τοιοῦτου φοβεροῦ κριτηρίου, θέλω ἐξακολουθήσει θαρραλέως καὶ ἐπιμόνως τὸ ἔργον μου, προσπαθῶν, καθόσον μὲ εἶναι δυνατόν νὰ συμβιβάζω ἐν γένει τῶν ὁμογενῶν μου τὰς κρίσεις μὲ τὰ δημοσιευόμενα ἐν τῷ *Περιοδικῷ* μου *Συγγράμματι* ἀντικείμενα.

Ὀλίγοι τινες μ' ἔκαμον κατὰ διαφόρους καιροὺς τὴν

παρατήρησιν, ὅτι ἔπρεπε νὰ παραλείψω ἀπὸ τὰς στήλας τοῦ *Περιοδικῷ* μου *Φύλλου* τὴν καταχώρησιν τῶν πολιτικῶν ἄρθρων. Ἀλλὰ, θεωρῶν τινὰς μὲν ἐκ τῶν παρατηρήσεων τούτων γινομένης ἀπὸ ἀπειρίας, ἄλλας ἀπὸ φαρτσιαστικὸν πνεῦμα, καὶ ἄλλας ἀπὸ ἄγνοιαν, δὲν ἔκρινα ταῦτας οὐδεμιᾶς προσοχῆς ἀξίας.

Ἐντοσοῦτο, νομίζω ἀρκετὰ κατάλληλον τὴν περιστάσιν ταύτην νὰ ἐκφράσω εἰς τὸ Δημόσιόν τι περὶ τὰς ἀντικείμενου τούτου, ὅχι διὰ νὰ ἀπαντήσω εἰς τὰς παρατηρήσεις ταύτας, ἀλλὰ διὰ νὰ δώσω μικράν τινα νύξιν πρὸς τοὺς ἀναγνώστας μου περὶ τῆς λέξεως **ΠΟΛΙΤΙΚΑ**, τῆς ὁποίας τὴν ὑψηλὴν σημασίαν ταυτίζουσιν οὐ περισσότεροι τῶν ἀνθρώπων μὲ τὸ *λογομαχεῖν*, καὶ μὲ τὸ *ὕβριζεσθαι*.

Εἰς τὴν Σελίδα 137. τοῦ Πρώτου Τόμου ἐξέφρασα, ὅτι ἡ *Πολιτικὴ* εἶναι ἐπιστήμη διδάσκουσα τὸν ἄνθρωπον πῶς νὰ κυβερνᾷ, καὶ νὰ κυβερνᾶται. Κατὰ συνέπειαν δὲ τῶν συλλογισμῶν μου ἐκεῖνων, λέγω ἤδη, ὅτι ἂν ὁ ἐξηγούμενος ἀπὸ τὰς βαθυτάτας σκέψεις τῶν πολιτικῶν ἀνδρῶν τῆς Ἀρχαιότητος συλλογισμὸς εὗρος ἦναι ὀρθὸς ἀγνοῶ ἐὰν ὁ ἄνθρωπος ἐμπερῆ νὰ ζήσῃ εἰς ἀνεξάρτητον ἔθνος, χωρὶς νὰ ἔχη ὡς τακτικὸν ἀντικείμενον μελέτης τὸν Πολιτικὸν Χάρτην αὐτοῦ· οὐδὲ βλέπω τίνι τρόπῳ δύναται νὰ διεκφυγῇ τὴν περὶ τῶν πολιτικῶν ἀναφορὰν, τόσον εἰς τὴν ἰδιωτικὴν του ζωὴν, καθὼς καὶ εἰς τὴν δημοσίαν.

Ἄν ὑπάγῃ τις εἰς τὰ καφενεῖα, τέλει πανταχόθεν θεωρεῖν τοὺς ἀνθρώπους ἀναγιώσκοντας ἐφημερίδας, καὶ αὐξήτουστας πολιτικὰς ὑπεθέσεις. Εἰς τὰ καπηλῖα ὡσαύ-

τως, θέλει ἰδεῖ τὰ ποτήρια συγκρούμενα εὐθύμως μεταξύ τῶν πολιτικῶν φιλονεικιῶν· ὁ εἷς θὰ κατηγορῇ τὸν Μαυρικορδάτον· ὁ ἄλλος θὰ ὑβρίζῃ τὸν Κωλέττην, καὶ ὁ ἕτερος θὰ κατακρίνῃ τὸν Μεταξᾶν. Εἰς τὰς ὁδοὺς, εἰς τὰς οἰκίας, καὶ ἀκόμη μεταξύ τῶν γυναικῶν καὶ τῶν παιδῶν, θέλει ἰδεῖ τὸ πολιτικὸν αἰσθημα θαυμασίως ἀναπτυσσόμενον· καὶ αὕτη εἶναι ἡ ἀληθὴς καὶ πραγματικὴ ἔννοια τοῦ συνταγματικοῦ πολιτεύματος.

Ἐπειδὴ λοιπὸν ὁ Λαὸς, μὴν ἔχων ἀκριβῆ γνῶσιν τῶν προσώπων καὶ τῶν πραγμάτων, εὐρίσκεται σχεδὸν πάντοτε εἰς ἀπάτην· ἡ δὲ ἀπάτη αὕτη, ἀναπτυσσομένη ὑπὸ τῶν δημεγεργῶν καὶ ἰδιοτελῶν ἀνδρῶπων, κατασταίνει ἐπικίνδυνον τὸ πολίτευμα, ἔτετα ὅτι ἡ δημοσιογραφία ἔχει πρῶτον καθήκον, τὸ νὰ καθορίσῃ τοῦ λαοῦ τὰς κρίσεις, διευθύνουσα αὐτὰς πρὸς τὰς γενικὰς ἀρχὰς τῆς συνταγματικῆς Κυβερνήσεως. Τοῦτο δὲ ἰδιάζει ἔτι μᾶλλον εἰς τὰ Περιοδικὰ Συγγράμματα, τὰ ὁποῖα, διὰ τὴν βραδύτητα τῆς ἐκδόσεως, συζητοῦσι τὰ ἀντικείμενα πλέον ἐσκεμμένως καὶ σταθερῶς.

Ἄν οἱ ἀναγνώσταί μου ἦναι συνεπεῖς εἰς τὴν ἀνάγνωσιν τῶν ἐν τῷ Πρώτῳ Τύπῳ καταχωρηθέντων πολιτικῶν ἀρθρῶν, ἔχω σταθερὰν πεποίθησιν, ὅτι θέλουν αἰσθανθῆ μερίστην ἔλλειψιν, ἐὰν ἀποσύρω ἐκ τοῦ πολιτικοῦ περιβάλλοντος τὸ σύγγραμμά μου. Καὶ ἀμφιβάλλω ἂν οἱ συνδρομηταί μου (πρὸς τῶν ὁποίων τὴν γενναίαν συνδρομὴν ἀνήκει ἡ ἐκδοσις) μὲ συγχωροῦν νὰ παραλείψω τὸ οὐσιωδέστερον, ὅπερ ὑψώνει τὸν νοῦν τοῦ ἀνθρώπου, λαμπρύνει τὰ αἰσθήματα αὐτοῦ καὶ γεννᾷ εἰς τὴν ψυχὴν του τὴν μεγαλοπροσῶν καὶ τὴν εὐγένειαν.

Ἄλλ' ἐκτὸς τῆς φυσικῆς καὶ ἀναποφεύκτου ταύτης αἰτίας, ἔχω καὶ ἄλλον ἰσχυρὸν λόγον πρὸς τοῦτο, τὸν ἑξῆς:

Ἐπειδὴ οἱ περὶ τὰ πολιτικὰ ἐνασχολούμενοι εἶναι, ἢ τοῦλάχιστον ἔπρεπε νὰ ἦναι, οἱ καλύτεροι εἰς τὰς γνῶσεις, εἰς τὴν πείραν καὶ εἰς τὰ αἰσθήματα, ἤθελον βεβαίως ἀποκλείσειν τὸ Φύλλον μου ἐκ τῆς πρώτης τάξεως τῶν ἀνθρώπων, τὸ ὁποῖον ἐνῶ ἐξευτελίζει τὸ πρὸς τὴν δημοσιογραφίαν αἰσθημά μου, περιστέλλει ἐντελῶ καὶ τὴν πρῶτον τοῦ ἔργου μου.

Ὅθεν, ἡ σταθερὰ ἐπιθυμία μου εἶναι, ὅχι μόνον νὰ καταστήσω αὐτὸ χρήσιμον μεταξύ τοῦ ἀπλοῦ λαοῦ, ἀλλὰ

πρὸς τοῦτους, νὰ καταβάλλω πᾶσαν μῦθ προσπαθειὰν εἰς τὸ νὰ λάξῃ τὴν οἰκίαν του θέτιν καὶ μεταξύ τῆς ἀνωτάτης τάξεως τῶν ἀνθρώπων.

Τοιοῦτον εἶναι τὸ φυσικὸν ἀποτέλεσμα τῆς ἀνθρωπίνου φιλοτιμίας· ὅτε, θέλω δεῖξῃ μεγάλην ποταπότητα, ἐὰν ἐξαλείψω ἀφ' ἐμυτοῦ ὀλοκλήρως τὸ ζωογονοῦν τὴν ἀνθρώπινον φύσιν κοινωνικώτατον τοῦτο αἰσθημα.

‘Ο Ἐκδοτής.

ΤΟ ΛΓΧΙΝΟΥΝ ΠΑΙΔΙΟΝ.

Σελήμ ὁ Γ', ἀπαντήσας καθ' ὁδὸν παιδίον ἐρχόμενον ἀπὸ τὸ Τουρκικὸν σχολεῖον, καὶ προτεκλέσας αὐτὸ τὸ ἠρώτησε, ποῖον εἶναι τὸ μάθημά του· τὸ παιδίον ἀνείξαν τὸ βιβλίον του, ἔδειξε τὸ μάθημά του, χωρὶς νὰ γνωρίζῃ ὅτι εἶναι ὁ Σουλτάνος, ὅστις ἀρῶ εἶπεν εἰς τὸ παιδίον ν' ἀναγνώσῃ ὀλίγον, ἰδὼν τὴν ἀλάνθαστον ἀπαγγελίαν, τὴν ἀρχίνοιαν καὶ τὴν ὀξύτητα τοῦ πνεύματός του, τὸ ἔδωκεν ἐν φλωρίον· τὸ παιδίον ἐπέστρεψεν εὐθὺς τὸ φλωρίον εἰς τὸν Σουλτάνον καὶ τῷ εἶπε: «δὲν δύναμαι νὰ δεχθῶ τὸ δῶρόν σου, καθότι ἐὰν μ' ἐρωτήτῃ ὁ πατήρ μου ποῦ εὑρον τὸ φλωρίον, δὲν ἠξούρω τί νὰ τῷ εἶπω· ὁ Σουλτάνος ἀπεκρίθη· «εἶπέ ὅτι σοὶ τὸ ἔδωκεν ἕνας ἀγαθός· ὁ ἀεὶναι ἀδύνατον, ἀπήντησε τὸ παιδίον, νὰ τὸ πιστεύτῃ ὁ πατήρ μου, διότι πῦρος ἀγαθὸς χαρίζει ἐν φλωρίον; ὁ Σουλτάνος ἀπεκρίθη· «εἶπέ λοιπὸν ὅτι σοὶ τὸ ἔδωκεν ὁ Σουλτάνος· «τότε μάλιστα, ἀπήντησε τὸ παιδίον, ὁ διόλου δὲν θὰ τὸ πιστεύτῃ, «Διατί;» ἠρώτησεν ὁ Σουλτάνος· «διότι, ἀπεκρίθη τὸ παιδίον, οἱ Σουλτάνοι ὁ δὲν χαρίζουν ἐν φλωρίον ἀλλὰ χαρίζουν πολλά, ὡςτε ὁ τὸ φλωρίον τὸ ὁποῖον μοὶ χαρίζεις ἂν μὲν εἶναι δῶρον ὁ ἐνός ἀγαθός, εἶναι πολὺ· ἐὰν δὲ ἦναι δῶρον ἐνός Σουλτάνου, εἶναι ὀλίγον· ἕνεκα τούτου λάβε τὸ φλωρίον σου ὁπίσω.»

Θαυμάσας ὁ Σουλτάνος τὴν φρόνιμον ἀπόκρισιν καὶ τὴν εὐτολμίαν τοῦ παιδίου, εἰς αὐτὸ μὲν ἐχάρισε μίαν μεγάλην ποσότητα φλωρίων· προσκαλέσας δὲ τὸν πατέρα τοῦ παιδίου, τῷ ἐζήτησε τὸ παιδίον, τὸ ὁποῖον παραλαβὼν εἰς τὸ Παλάτιον, καὶ διορίσας διδασκάλους διὰ τὴν παιδείαν, ἀφ' οὗ ἐξεπαιδεύθη ἀρκετὰ καὶ ἠλικιωθῆ, τὸ ἐτίμησε μὲ βαθμοὺς μεγάλους, τιμῆτας συγχρόνως

καὶ τὸν πατέρα του μὲ βαθμὸν ἀναλογὸν τῆς ἰκανότητός του.

ΚΙΝΔΥΝΩΔΕΣΤΑΤΗ ΕΦΕΥΡΕΣΙΣ,

Παρειδοξὸς καὶ κινδυνωδεστάτη ἀνακάλυψις ἐγένετο κατ' αὐτὰς ἐν τῇ πρωτεύουσῃ τῆς Πρωσίας. Ἄνθρωπός τις ἐφεύρε τὸν τρόπον νὰ μεταποιῇ ἄριστα, τεχνικώτατα καὶ ἀκριβέστατα, παντὸς εἴδους γραφὴν, εἰς πλείστα ἀντίτυπα. Ἐκείνησιν τὴν ἐφεύρεσίν του εἰς τὴν Κυβέρνησιν, καὶ ἡ γενομένη ἐπίσημος δοκιμασία ἀπέδειξε τὴν ἐντέλειαν καὶ τὸν μέγιστον τῆς τοιαύτης ἐφευρέσεως κίνδυνον. Ὁ ἐφευρετὴς μετεποίησε πρῶτον, κατ' ἰδίαν, διάφορα τραπέζικα γραμματικά φέροντα ὑπογραφὰς λίαν περιπλεγμένους καὶ δυσμιμήτους, καὶ οἱ δοκιμασταί, μετὰ τὴν ἐργασίαν, δὲν ἠδυνήθησαν νὰ διακρίνωσι τὰ πλαστά ἀπὸ τὰ γνήσια. Ἐπομένως δὲ ἐδόθη εἰς αὐτὸν ἐκ τῶν ἀρχαίων τοῦ κράτους ἔγγραφον παλαιότατον καὶ καθ' ὑπερβολὴν δυσανάγνωστον, τὸ ὅποιον παραλαβὼν καὶ ἀπελθὼν ἐπέστρεψε μετ' ὀλίγης στιγμᾶς φέρων πλῆθος ἀντιτύπων ἐπεξεργασμένων μὲ τόσην ἐντέλειαν, ὥστε πάλιν οἱ δοκιμασταί δὲν ἠδυνήθησαν νὰ γνωρίσωσι μετὰξὺ τῶν μεταποιημένων τὸ πρωτότυπον. Τὸ δὲ ἀξιόθαυμαστότερον ἐπὶ τῆς τελευταίας ταύτης δοκιμασίας, ἦτον ὅτι καὶ τὴν φαινομένην ἐπὶ τοῦ πρωτοτύπου μικρὰν καὶ ἀνεπαίσθητον διαφορὰν τῆς μελάνης τῶν πολλῶν ὑπογραφῶν ἐμιμήθη ἐκεῖνος ὅσον ἄριστα εἰς τὰ ἀντίγραφα του.

Ἡ ἐπὶ τῆς ἐξετάσεως ἐπιτροπὴ ὑπέβαλεν εἰς τὴν κυβέρνησιν τὰ φοβερὰ ἀποτελέσματα τῶν εἰρημένων πειραμάτων, καὶ κοινῶς φρονούσιν ὅτι αὕτη θέλει σπεύσει νὰ εξαγοράσῃ τὴν κινδυνωδεστάτην ἐφεύρεσιν, ὅχι μόνον διὰ νὰ προλαβῇ τὴν κοινοποίησιν αὐτῆς ἥτις ἤθελε κατασταθῆ ὀλεθριωτάτη εἰς τὰ δημόσια καὶ ἰδιωτικὰ συναλλάγματα, ἀλλὰ καὶ διὰ νὰ χρησιμεύσῃ ἴσως εἰς θεμιτὰ τινα καὶ ἐπωφελεῖ ἔργα τῆς κυβερνήσεως.

(Ἐκ τῆς Ἀμαλθείας.)

ΠΕΡΙ ΕΥΔΑΙΜΟΝΙΑΣ.

Ἡ εὐδαιμονία εἶναι κατάστασις τῆς ψυχῆς γλυκεία,

ἀνέλεγκτος ὑπὸ τῆς συνειδήσεως, σύμφωνα μὲ τὸν ὀρθὸν λόγον καὶ μὲ τὸ θέλημα τοῦ Θεοῦ.

Διάφοροι ὅμως ἀμφισβητήσεις ἔγειναν περὶ τῆς εὐδαιμονίας τοῦ ἀνθρώπου, καὶ τὴν σήμερον ἀκόμη γίνονται, καὶ θέλουσι γίνεσθαι, ἐνόσω οἱ ἄνθρωποι κρίνουσι περὶ τῆς ἀληθινῆς εὐτυχίας αὐτῶν κατὰ τὴν ἄτακτον ὁρμὴν τῶν ἰδίων παθῶν. Οἱ μὲν περιορίζουσι τὴν εὐδαιμονίαν εἰς τὴν πολιτικὴν, οἱ δὲ εἰς τὴν φιλοσοφικὴν, οἱ δὲ εἰς τὴν ἀπολαυστικὴν. (1) Τὰς περὶ εὐδαιμονίας ὁμῶς διαφόρους γνώμης θέλομεν ἀναφέρει ὁσάκις ἡ χρεία καλεῖ τοῦτο· τῶρα δὲ ἄς ἐξετάσωμεν τὰ εἶδη τῶν ἀγαθῶν, ἐκ τῶν ὁποίων ἡ εὐδαιμονία συνίσταται.

Τὸ ἀγαθὸν λοιπὸν δύναται νὰ θεωρηθῆ ἢ ἐν ἡμῶν αὐτοῖς, ἐσωτερικῶς· ἢ ἐν τοῖς περὶ ἡμᾶς, ἐξωτερικῶς. Πρῶτον εἶδος τοῦ ἀγαθοῦ εἶναι ἀναμφιβόλως ἐκεῖνο, τὸ ὅποιον τελειοποιεῖ ἡμᾶς· καὶ τοῦτο ὑπάρχει εἰς τὴν πράξιν τῆς ἀρετῆς, καὶ λέγεται κυρίως οἰκεῖον ἀγαθόν· τὸ δὲ εἰς τὰ περὶ ἡμᾶς θεωρούμενον, ἐξωτερικόν.

Ἡ ἀληθὴς εὐδαιμονία τοῦ ἀνθρώπου συνίσταται ἀναμφιβόλως εἰς τὴν ἀπόλαυσιν τοῦ τελείου καὶ ἄκρου ἀγαθοῦ, ὅσον εἶναι δυνατόν ἐν τῇ θνητῇ ταύτῃ ζωῇ· ἀλλὰ τὸ ἀγαθὸν τοῦτο ὑπάρχει, ὡς εἴπομεν, εἰς τὴν τελειοποίησιν ἡμῶν· τελειοποίησις δὲ τοῦ ἀνθρώπου εἶναι ἡ μετὰ λόγου ἀρετῆ· συμπεραίνεται λοιπὸν ὅτι ἡ ἀληθὴς εὐδαιμονία τοῦ ἀνθρώπου συνίσταται εἰς τὴν ἀρετὴν. (2) Ὁ ἐνάρετος τῶντι θεωρεῖ τὸν Θεὸν Κύριον ὑπέρτατον κατὰ πάντα, ἄπειρον εἰς τὴν σοφίαν καὶ ἀγαθότητα· πράττει μετὰ χαρᾶς τὸ καλόν· δὲν ἔχει ἐλέγχουσαν τὴν συνείδησιν· ζῆ προπόντως εἰς τὴν λογικὴν αὐτοῦ φύσιν, καὶ συμφώνως μὲ τὸ θεῖον θέλημα· αἱ πράξεις αὐτοῦ δὲν κρέμονται δουλικῶς ἐκ φόβου τιμωριῶν, οὔτε ἐξ ἐλπίδος ἐμπορικῆς βραβείων, ἀλλ' ἐκ μόνης τῆς ἀδιαφθόρου αἰσθησεως καὶ κρίσεως τοῦ κελοῦ, καὶ τῆς εἰς αὐτὸ εὐκρινεοῦς ἀγάπης. Τοῦτον λοιπὸν πρέπει νὰ ὁμολογήσωμεν, ὅτι ἀπολαμβάνει ἀληθινὴν ἡδονὴν, καθαρὰν καὶ ἀμετάβλητον· ἐξεναντίας δὲ, ὁ μὴ ἀργαζόμενος τὴν ἀρετὴν εἶναι κκακοδίμων, φοβεῖται ἐν τῇ παρούσῃ ζωῇ διὰ τὰς

(1) Ἀριστοτέλ. Ἠθικ. Εὐδαιμ. Βιβλ. α'. Κεφ. ε'.

(2) Δοκεῖ δ' ὅτι εὐδαιμονία βίος κατ' ἀρετὴν εἶναι. (Ἀριστοτέλ. Ἠθικ. Βιβλ. ε'. Κεφ. ζ'. — Εἴη ἂν εὐδαιμονία ζωῆς τελείας κατὰ ἀρετὴν τελείαν (ὁ αὐτός).)

κακίας πράξεις αὐτοῦ, (1) ἐλέγχεται ὑπὸ τῆς συνειδήσεως; ἡμέραν καὶ νύκτα, τρέμει τὰ μετὰ θάνατον. Τοιούτων λοιπὸν ἀνθρώπων τίς ἤλεεν ὀνομάζει εὐδαίμονα; Κακία καὶ εὐδαιμονία εἶναι φύσει πολεμια καὶ ἀσυμβίβαστα.

Ἐκ δὲ τῶν περὶ ἡμῶν ἀγαθῶν, ἄλλα μὲν εἶναι τῆς τύχης, ὡς λέγεται, ἄλλα δὲ τοῦ σώματος. Ἐκ τῶν λεγομένων ἀγαθῶν τῆς τύχης, τὰ ὁποῖα ὁμῶς κυρίως πρόκειται νὰ ἀκρῆσθωμεν εἰς τὴν θείαν πρόνοιαν, εἶναι ὁ πλοῦτος, τὰ ἀξιώματα, οἱ φίλοι, κ. τ. λ. Ταῦτα δε πάντα συνίστασι τὴν ἐξωτερικὴν ἡμῶν κατάστασιν, καὶ οὐδὲ εἶναι εἰς τὴν ἐξουσίαν ἡμῶν. Δὲν ἐμποδίζουσι ὁμῶς τὴν ἀπίλαυσιν τῆς εὐδαιμονίας, ἀλλὰ μάλιστα καὶ συντρέχουσι πρὸς αὐξήσιν αὐτῆς, ὅταν μεταχειρίζομεθα αὐτὰ καλῶς, Θεοῦ καθ' ἑαυτὰ δὲ εἶναι ἀδύνατον νὰ καταστήσωσι τὸν ἀνθρώπον εὐδαίμονα, διότι δὲν εἶναι εἰς τὴν ἐξουσίαν ἡμῶν δὲν εἶναι μόνιμα καὶ ἀχώριστα, οὐδὲ τοιαύτης φύσεως ὥστε νὰ προξενῶσιν ἡδονὴν ὑψηλὴν καὶ σταθεράν. Πρὸς καλούς ὥστε καὶ ἡ ἀπόλαυσιν αὐτῶν δὲν δύναται νὰ καταστήσῃ τὸν ἀνθρώπον εὐδαίμονα, οὔτε εἰς τὸ παρὸν οὔτε εἰς τὸ μέλλον. Διὰ νὰ διακρίνωμεν τὴν ἀληθινὴν εὐδαιμονίαν, πρέπει νὰ θεωρῶμεν τὸ παρελθὸν ἀληθινὴν εὐδαιμονίαν καὶ τὸ μέλλον. Ἐς συγκρίνωμεν δὲ δύο ἀνθρώπους, τὸν μὲν εὐτυχῆ κατὰ τὰ ὑλικά ἀγαθὰ τῆς ζωῆς, παραδεδωμένον ὁμῶς εἰς ἐλαττώματα καὶ κακίας, τὸν δὲ δυστυχῆ εἰς τὰ ἐξωτερικά ἀγαθὰ, πλοῦσιν ὁμῶς εἰς ἀρετὴν. Εἰς τὸν κακὸν τῶν παρελθόντων καὶ ἡ μνήμη τῶν κακιῶν, ἐξεναντίας αὐτοῦ καταθλίβεται ὑπὸ τῆς συνειδήσεως, ἡ ψυχὴ νὰ αἰσθάνῃ οὐδὲν μέρος τῆς παρελθούσης ἡδονῆς. Αἱ παρῶσαι ὁμοίως κακίαι κατασπαράττουσιν αὐτὸν μετὰ τὴν ἀνηδῆλαι, θυμοὶ, ταραχαί, φόβοι περὶ τῶν παρόντων, ἀνησυχία καὶ τρέμος περὶ τῶν μελλόντων, ἰδίῳ ἐν συντομίᾳ ποία εἶναι ἡ φαινομένη λαμπρὰ εὐτυχία αὐτοῦ. Ἐξεναντίας πόσῃ χαρὰν ἀπολαμβάνει ὁ ἐνάρετος, ἐνθυμούμενος

(1) Πάντα τὸν χρόνον οἱ ὀφθαλμοὶ τῶν κακῶν προσδέχονται κακὰ εἰς τὰ ἀγαθὰ ψυχάζουσι διαπαντός. (Παραμ. 16, 15).

τὰς παρελθούσας πράξεις αὐτοῦ, βλέπων τὰς παρούσας, καὶ συλλογιζόμενος τὰ μέλλοντα! Ὁ κακὸς τρέμει τὸν θάνατον, διότι βλέπει εἰς αὐτὸν παντελῆ στέρησιν τῶν γνησίων, καὶ φοβερὰς ἀπειλὰς περὶ τῶν μελλόντων, ὁ ἐνάρετος βλέπει αὐτὸν μικρότερον μὲ ἱερὸν φόβον, προσμένει ὁμῶς αὐτὸν ἀκράδως καὶ μετὰ πεποιθίτου, ὅτι κόπτων τὴν σειρὰν τῆς παρουσίας αὐτοῦ εὐδαιμονίας, θέλει μεταβιβάσει αὐτὸν εἰς ἐκείνην τὴν τελείαν καὶ ἀτελεύτητον.

Ἐς ἀνοίξωμεν τὰ χρονικά τῆς ἀνθρωπίνης ἱστορίας, ἃς διέλθωμεν τὰς αὐτοκρατορίας τοῦ Τιβερίου, τοῦ Κλαυδίου, τοῦ Καλλιγούλα καὶ ἄλλων τοιούτων δυναστῶν ἃς θεωρήσωμεν τὴν τύχην τῶν ὑλικῶν, οὔτινες ἀπέκτησαν τοσαύτην ἰσχύον καὶ εὐνοίαν πλησίον τῶν μογθηροτάτων ἐσθίων τυράννων, δὲν θέλωμεν εὑρεῖ οὐδένα εὐδαίμονα. Οἱ δὲ εἰς δὲν λέγω ἐνάρετος, ἀλλ' ὅπως τὸν λογικὸς, οὐδεὶς ἔχει ἐπιθυμῆσαι νὰ ἦτο ὁμοίος μὲ αὐτούς, οὔτε θέλει φθινήσει τὴν τύχην αὐτῶν. Ἐς θεωρήσωμεν ἕνα μόνον ἐκ τούτων, τὸν Τιβερίον λέγω, τὸν τύραννον τῆς πατρίδος αὐτοῦ, τὸν ἄπληστον αἰμοβόρον τῶν ὑπηκόων αὐτοῦ, τὸν προσητάτην τῶν ἀχρειστάτων ἀνθρωπαρίων, τὸ ἀνδράτοδον τῶν φουλοτάτων πορνῶν οὐδὲ παραμικρὸν ἔχον εὐδαιμονίας δὲν βλέπομεν εἰς τὴν διεφθαρμένην αὐτοῦ ζωὴν. Πάντες οἱ ἱστορικοὶ πρὸς τὸν αὐτὸν τὸν σκληρῶς βιβανίζομενον, ὥστε φησὶν ὅτι βλέπει ἀνεφικέμενον τὸν Τύραννον, καὶ τὰς τιμωρητικὰς Ἐρινύς, ὅτι φοβερίζουσι αὐτόν. Δὲν αἰσθάνεται οὐδεμίαν ἀληθινὴν ἡδονὴν, οὔτε εἰς τὰ θέατρα, οὔτε εἰς τὴν λαμπρὴν πομπὴν τῶν πανηγύρεων. Αἱ σκληρὰ ταραχὴ τῆς ψυχῆς βιβανίζουσι αὐτὸν πάντοτε, καὶ τέλος πάντων καταστρέφει τὴν μικρὰν αὐτοῦ ζωὴν ἐν μέσῳ τῶν σπαρχμῶν τῆς συνειδήσεως, καὶ τῶν ἀηδιῶν τῆς ἀσυνείδητης, ἀδολοῦς, ἀτιμίας, καταλιπῶν μίτος καὶ φρίκην εἰς αἰῶνα τὸν ἅπαντα. Τί δυστυχέστερον ταύτου καὶ κακοδαιμονέστερον; Ἐξεναντίας δὲ, ὅς τις ἀγαπᾷ καὶ ἐργάζεται τὴν ἀρετὴν, οὐ μόνον εὐδαιμονεῖ διὰ τὴν βεβαίαν ἐλπίδα τῶν μελλόντων ἀγαθῶν, ἀλλὰ καὶ ἐν ταύτῃ τῇ προσκαιρῇ ζωῇ ἀπολαμβάνει, ὅταν εὐδαιμονίαν δύναται ἀνθρώπος νὰ ἀπολαμβάνῃ, ἐπὶ τῆς γῆς. Ἐλευθερὸς τῆς κακίας, καὶ καθαρὸς τὴν συνείδησιν, μεταχειρίζεται φρονίμως καὶ δικαίως τὰς δυνάμεις αὐτοῦ, διὰ νὰ μὴ στερῆται τῶν ἀναγκαίων ἀπολαμβάνει μετρίως τὰ ἀγαθὰ τῆς παρουσίας ζωῆς ὑποφέρει ἡσώχως τὰ συμβαίνοντα δεινὰ εἰ-

και ευεργετικός, ἰλαρὴς, πιστὸς καὶ δίκαιος, εἰς τὰ συναλ-
λάγματα, εἶναι κύριος καὶ οὐχὶ ἀδρίπιδος τῶν πλοῦτων,
ἐν ἐνὶ λόγῳ ζῆ λογικῶς, θεακρόστως, καὶ μεταδίδει ἐν εἰ-
ρήνῃ εἰς τὴν κίωλον ζῶν. Αἰκνιζήτω; ἡ ἰλιθὴς εὐδαι-
μονία τοῦ ἀνθρώπου δὲν ὑπάρχει εἰμὴ εἰς τὴν σταίτην
πράξιν τῆς ἀρετῆς.

Βλέπομεν, καὶ, πολλάκις ἐκρέτους ἀνθρώπους; δυστυ-
χοῦντας, καὶ ἐξενκτίας κακοὺς εὐτυχοῦντας. Ἡ εὐτυχία
ὅμως διαφέρει τῆς εὐδαιμονίας. Ὁ εὐτυχὴς δὲν εἶναι διὰ
τοῦτο καὶ εὐδαίμων τῆς τύχης τὰ ἀγαθὰ, κατὰ τὰ ὁποῖα
συνειδέξουσιν οἱ κιννοὶ ἀνθρώποι νὰ μετρώπ τὴν εὐτυχίαν,
καθ' ἑκαστὰ δὲν κἀμνοῦσι τὸν ἀνθρώπον εὐδαίμων; ὅθεν
δὲν πρέπει νὰ συγχέωται τὴν λεγόμενὴν εὐτυχίαν μετ' τὴν
εὐδαιμονίαν, οὔτε τὴν δυστυχίαν μετ' τὴν κακοδαιμονίαν,
Δύναται τις νὰ ἔχη πλοῦτον, ἐξουσίαν, καὶ ἄλλα τοιαῦτα
ἀγαθὰ, καὶ ὅμως νὰ πάσχη ἀηδίας, νὰ τυρανῆται ὑπὸ τῆς
ταραχῆς τῶν πλοῦτων, καὶ νὰ βυτανίζηται ὑπὸ τῆς ἀνησυχίας
τῆς συνειδήσεως. Δύναται ἐξενκτίας, ἐστερημένος τῶν τυ-
χηρῶν ἀγαθῶν, ἢ καὶ πάτχων ἐνκτίας, προσδόλως τῶν
περιστάσεων, νὰ ζῆ ἀτάραχος εἰς ἑκαστόν. Ἡ ἀληθὴς εὐ-
τυχία καὶ δυστυχία δὲν θεωρεῖται εἰς τὴν ἀπόλαυτον ἢ στέ-
ρησιν τῶν λεγομένων ἀγαθῶν, ἀλλ' εἰς τὴν κατάστασιν τῆς
ψυχῆς. Ἐπιβλαβὴς ἡδονὴ εἶναι ἐκείνη, ἣτι, προξενεῖ ἀη-
δίαν καὶ λύπην, ἢ καταντᾷ εἰς ἀηδίαν· ἀβλαβὴς δὲ ἡ μήτε
ἀηδίαν ἢ λύπην προξενούσα, μήτε εἰς ἀηδίαν καταντᾷ
καὶ τοιαύτη εἶναι ἡ ἐκ τῆς ἀρετῆς, ἡδονή· ποτὲ δὲν καταντᾷ
οὔτε εἰς λύπην οὔτε εἰς ἀηδίαν. Ἡ ἀρετὴ εὐφραίνει εἰς
τὸ παρόν· ἀφίνει μνήμην γλυκεῖαν τοῦ παρελθόντος, καὶ
ἐνατενίζει μετ' φαιδρὸν πρόσωπον εἰς τὸ αἰώνιον μέλλον.
Τίς ἀπολαμβάνων τοιαύτην ἡδονὴν, δὲν εὐρίσκει ἑκαστὸν
ἀληθῶς εὐδαίμων; Τίς ἐπιθυμῶν τὴν ἑκαστοῦ εὐδαιμονίαν,
δὲν θέλει ζητεῖ μετὰ πάσης προθυμίας καὶ ἐπιμελείας νὰ
φθάσῃ εἰς τοιαύτην κατάστασιν; Ἀλλ' οἱ πλοῖότεροι ἀνθρώ-
ποι ζητοῦσιν ἐκεῖνα τὰ ἀγαθὰ, ἐκ τῶν ὁποίων ἀπολαμβάνου-
σι ψευδὴ καὶ ἐπιβλαβῆ ἡδονὴν, καὶ κατασταίνονται τῶντι
κακοδαίμονες, ἐνῶ ρυπαρῶνται ὀλίγας στιγμὰς ὅτι εἶναι εὐ-
δαιμονέστατοι. Συγχέουσι τὴν εὐδαιμονίαν μετ' τὴν ἐπι-
πλάττον εὐτυχίαν, ὅτοι ζητοῦσι τὸ κατ' ἐπιφάνειαν ἀγαθὸν
τέλος πάντων ὅμως ἔρχεται καιρὸς, πλὴν ἔσως ἀνωφελὴς
πρὸς ἐπανόρθωσιν, καθ' ὃν αἰτῶνται πικρότατα ὅτι ἦσαν
ἠπατημένοι. Τὰ τυχηρὰ λεγόμενα ἀγαθὰ συντρέχουσιν εἰς

εὐδαιμονίαν, ὅταν καλῶς μετχειρίζωμεθα αὐτὰ· ἀλλ' ἡ
καλὴ αὕτη χρῆσις εἶναι ἔργον τῆς ἀρετῆς, οὐχὶ τῆς τύχης.

Περὶ τῆς εὐδαιμονίας καὶ περὶ τῆς φύσεως τοῦ ἀγαθοῦ
ἔγειναν πολλὰ ἀμφισβητήσις μεταξὺ τῶν Στωϊκῶν καὶ
Περιπατητικῶν. Οἱ μὲν Στωϊκοὶ ἐφρόνου ἀγαθόν, μόνον τὸ
ὀρθόν καὶ τίμιον, καὶ εὐδαιμονίαν τὴν ἡτυχον καὶ ἀτάρα-
χον ζῶν. Οἱ δὲ Περιπατητικοὶ ἔταττον εἰς τὴν τάξιν τῶν
ἀγαθῶν καὶ τὸ ὠφέλιμον καὶ τὸ ἡδύ· ὅθεν ἐστοχάζοντο
ταῦτα ὡς μέρη τῆς εὐδαιμονίας. Οἱ Στωϊκοὶ ὅμως ἔπετον
εἰς τὴν ὑπερβολὴν, καὶ κατήνησαν νὰ ἐκλαμβάνωσι τὴν
ἀναισθησίαν ὡς εὐδαιμονίαν· ὅστε πρέπει νὰ ὁμολογήτωμεν
ὅτι οἱ Περιπατητικοὶ ἐφρόνου ὀρθότερα περὶ τῆς ἀνθρω-
πίνης εὐδαιμονίας, ὡς καὶ περὶ τῆς ἀρετῆς, θεωροῦντες
τὴν πρώτην εἰς τὴν τελείαν καὶ μετὰ λόγον πρᾶξιν τῆς
δευτέρας ὀρθὸν δὲ λέγεται, ὅτι ἔχει λόγον ἐπιτηρηζό-
μενον εἰς τὴν ἀδιάφθορον καὶ ἀπτικστον κρίσιν τοῦ Ἀργι-
κοῦ τίμιον, πᾶν ὅ,τι εἶναι πρέπον εἰς τὰς περιστάσεις καὶ
εἰς τοὺς χαρακτήρας τῶν προσώπων, σύμφωνον πάντοτε
μετ' τὸν ὀρθὸν λόγον· ὠφέλιμον, ὅ,τι συμβάλλει εἰς τελειο-
ποίησιν ἡμῶν, ἢ τῶν περὶ ἡμᾶς πραγμάτων· ἡδύ τέλος
πάντων, ὅ,τι προξενεῖ σεμνήν, ἰλαρὴν, καὶ ἀμεπτον εὐθυ-
μίαν. Τὰ τέσσαρα ταῦτα εἶδη τῶν ἀγαθῶν διακρίνουσι
ἀλλήλων, οὐδὲ ὅμως ὅμως ἀντιμέχονται, ἀλλὰ μέλιττα καὶ
συνέρχονται εἰς πᾶσιν ἐνέχρον πρᾶξιν. Δὲν γίνεται τῶντι
οὐδεμία τοιαύτη πρᾶξις, ἣτι, νὰ μὴν ἦναι ὀρθή, τίμια,
ἡδεῖα, καὶ ὠφέλιμος· ἕκαστον δὲ τῶν τεσσάρων τούτων
ἀγαθῶν περιέχει τὰ ἄλλα τρία ἢ μόνον, λέγοντες ὀρθο-
λιμοι, καὶ ἡδύ, ἐνοῶμεν τὴν ἀληθινὴν ὠφέλιον καὶ ἡδο-
νὴν, αἵτινες εἶναι συνδεδεμένοι μετ' τὴν ἀρετὴν. Διὰ τοῦτο
δὲν πρέπει νὰ κρίνωμεν τὰ τοιαῦτα ἀγαθὰ κατὰ τὰς προ-
λήψεις καὶ τὰς περὶ αὐτῶν ψευδεῖς ιδέας τῶν ἀνθρώπων.

Ἀρετὴ τελεία εἶναι ὡς καὶ ἄλλοτε εἶπομεν, τὸ νὰ πράττῃ
ὁ ἀνθρώπος σθερὰ τὸ καλόν, διότι εὐρίσκει αὐτὸ σύμφωνον
μετ' τὸν ὀρθὸν λόγον καὶ μετ' τὸ θέλημα τοῦ Θεοῦ. (1) Πικρὸς
λοιπὸν νὰ ἦναι ἐνέχρος, ὅς τις ἐκ φόβου τιμωρίας πράτ-
τει τὸ καλόν, ἢ φεύγει τὸ κακόν· διότι ὁ τοιοῦτος δὲν πα-

(1) Τὰ δὲ κατὰ τὰς ἀρετὰς, γινόμενα, εὐμὴ ἐὰν αὐτὰ πως ἔχη, δίκαιον
ἢ σωφρόνως πράττεται ἀλλὰ καὶ ἐὰν ὁ πράττων πως ἔχων πράττη· πρῶ-
τον μὲν, ἐὰν εἰδώς· ἔπειτ', ἐὰν προαιρούμενος καὶ προαιρούμενος δι' αὐ-
τὰ· τὸ δὲ τρίτον, καὶ ἐὰν βεβαίως καὶ ἀμετακινῶντος ἔχων πράττει (Ἀρισ-
τοτέλ. Ἠθικ. Βιβλ. β'. Κεφ. δ'.)

ριστάνει εἰς ἐαυτὸν τὴν πράξιν ὡς καλὴν ἢ κακὴν, οὐδὲ ἔχει ἄλλον λόγον παρὰ τὸν φόβον τῆς τιμωρίας· ὅθεν δὲν μισεῖ τὴν κακὴν πράξιν, ἀλλὰ τὴν ἐξ αὐτῆς τιμωρίαν, τὴν ὅποιαν ἂν ἠδύνατο ν' ἀποφύγη, δεικνύει ὅτι ἤθελε πράξει τὸ κακόν. Ὁμοίως ὅταν πράττῃ τὸ καλὸν ὑπὸ μόνις τῆς ἐλπίδος τῶν βραβείων κινούμενος, δεικνύει ὅτι ἤθελε καταφρονήσει αὐτὸ, ἂν δὲν ἤλπιζε βραβεῖα. Πρέπει λοιπὸν νὰ παρατηρῶμεν πάσας ταύτας τὰς περιστάσεις, διὰ νὰ διακρίνωμεν τὴν ἀληθινὴν καὶ ἐλευθέρην ἀρετὴν ἀπὸ τῆς ψευδοῦς καὶ δουλικῆς.

Οἱ Ἐκκλησιαστικοὶ θεωροῦσι τρία εἴδη τοῦ θείου φόβου· πρῶτον τὸν δουλικόν· δεύτερον τὸν υἱικόν· καὶ τρίτον τὴν προερχόμενον ἐκ τῆς φρικώδους θεωρίας τῆς ἀμαρτίας. Δουλικὸς φόβος τοῦ Θεοῦ εἶναι, ὅταν τις φοβῆται τὴν οἰώνιον κόλασιν, καὶ ἐκ τούτου φεύγῃ τὴν ἀμαρτίαν. Υἱικός, ὅταν πράττῃ τὸ καλὸν καὶ φεύγῃ τὴν ἀμαρτίαν, φοβούμενος μὴ παραπικράνῃ τὴν Θεόν, τὸν οὐράνιον αὐτοῦ πατέρα. Ἐκ τῶν τριῶν τούτων εἰδῶν τοῦ θείου φόβου ὁ δεύτερος καὶ ὁ τρίτος εἶναι οἱ λογικότεροι καὶ δικαιοῦτεροι· διότι εἰς αὐτοὺς δὲν θεωρεῖται θέλησις ἀμαρτίας, ἐνῶ ὁ φοβούμενος δουλικῶς τὸν Θεόν δεικνύει ὅτι ἔχει θέλησιν νὰ πράξῃ τὸ κακόν, τὸ ὅποιον φεύγει. Ὁμοίως λέγομεν καὶ περὶ τῆς ἐλπίδος τῶν μελλόντων ἀγαθῶν· ἂν ἡ ἐλπίς τῶν βραβείων ἐκείνων ὑπόφωι μετὰ τὴν θέλησιν τοῦ ἀμαρτάνειν, τιαυτὴ ἐλπίς εἶναι δουλική, καὶ ἀκολούθως, μεμπτή. Καλλίστη δὲ ἐλπίς, καὶ ἀρετὴ θεολογικὴ εἶναι, ὅταν ἐλπίζωμεν βεβαίως τὴν μέλλουσαν μακαριότητα, πράττωμεν δὲ τὴν ἀρετὴν ἀγαπῶντες αὐτήν, ὡς σύμφωνον μετὰ τὴν λογικὴν ἡμῶν φύσιν καὶ εὐάρεστον εἰς τὸν Θεόν.

(Ἡθικὴ Βάμβα, ἔκδοσις δευτέρα. Σελ. 69.)

ΤΟ ΟΝΕΙΡΟΝ ΜΟΥΣΟΥΤΑΜΑΝΟΥ ΤΙΝΟΣ ΕΙΣ ΤΟ ΚΑΪΡΟΝ, ΚΑΙ Η ΕΚΠΑΗΡΩΣΙΣ ΑΥΤΟΥ.

Ὅτι, κατὰ τὴν πίστιν τῶν Μουσουλμάνων, τὰ ὄνειρα πολλάκις ἀληθῶς προδηλοῦσι τὸ μέλλον, εἶναι γνωστὸν εἰς πολλοὺς τῶν ἡμετέρων ἀναγνωστῶν. Δισαφηνίζεται δὲ ἡ πίστις αὕτη, τὴν ὅποιαν καὶ ὁ προφήτης ἐπικυροῦ, ἐκ τοῦ ἐπομένου ἀνεκδότου, τὸ ὅποιον (λέγει ὁ συγγρα-

φεύ· ἐξ οὗ καὶ ἐρριζώμεθα) μετὰ διηγήθη εἰς τὸ Καῖρον, μετὰ τὴν τρομερὰν πανώλην τοῦ 1835, εἰς τῶν ἐπισημοτέρων ἐντοποίων, ἀφοῦ ἔλαβε τὸν κόπον ἐπιμελῶς νὰ ἐρευνήσῃ καὶ νὰ ἐξακριβώσῃ τὴν ἀληθειαν.

Εἰς τὸ διάστημα τοῦ προειρημένου λοιμοῦ, ὠνειρεύθη χειροτέχνης τις, ἐν Καῖρῳ διακρίβων, ὅτι ἐσήκωσαν ἀπὸ τὸν οἶκόν του ἕνδεκα νεκροὺς, θύμῃ τῆς πανώλους. Ἐξύπνησε δὲ τεταραγμένος καὶ ἔντρομος, διαλογιζόμενος ὅτι ἕνδεκα ἦτον ὁ ἀριθμὸς ὄλων τῶν ἐν τῇ οἰκίᾳ, καὶ αὐτοῦ συμπεριλαμβανομένου· καὶ ὅτι ἐδύνατο μὲν νὰ προσθέσῃ ἐν ἡ δύο ἄλλα μέλη εἰς τὴν οἰκογένειάν του μετὰ τὴν ἐλπίδα νὰ ὑπεκφύγῃ αὐτὸς τοῦ πεπρωμένου, ἀλλ' ὅτι καὶ τοῦτο ἤθελε εἶσθαι μάταιον· διότι πῶς δύναται ν' ἀντισταθῇ εἰς τὴν ἀπόφασιν τοῦ Ἰψίτου; Συγκαλέσας λοιπὸν τοὺς γείτονας, ἐκοινοποίησεν εἰς αὐτοὺς τὸ ὄνειρον· ἐκεῖνοι δὲ τὸν ἐσυμβούλευσαν νὰ ὑποκλίνῃ εἰς τὸ σαφῶς προδηλωθέν, καὶ νὰ εὐγνωμονῇ μάλιστα πρὸς τὸν Θεόν διὰ τὴν ἔγκαιρον ταύτην εἴδησιν. Τὴν ἐπαύριον ἀπεθάνεν εἰς τῶν παιδῶν αὐτοῦ· μετὰ μίαν ἢ δύο ἡμέρας ἡ σύζυγός του ἐπομένως ἄλλο τέκνον, καὶ οὕτω εἰς κατόπιν τοῦ ἄλλου, ἕω τοῦ ἔμεινεν αὐτὸς μόνος εἰς τὸν οἶκόν του. Τότε δὲ μὴ δυνάμενος πλέον τὴν ἐλαχίστην ἀμφιβολίαν νὰ τρέφῃ περὶ τῆς τελείας ἐκπληρώσεως τοῦ ὄνειρου, ὑπῆγε πρὸς τινα φίλον εἰς γειτονικὸν ἐργαστήριον, καὶ καλέσας πρὸς ἑαυτὸν διαφόρους ἄλλους ἐκ τῶν ἐγγύς ἐργαστηρίων, τοὺς ἐνόμισα τὸ ὄνειρον, ἐγνωστοποίησε τὴν σχεδὸν τελείαν αὐτοῦ ἐκπλήρωσιν, καὶ συγχρόνως τὴν πληροφορίαν του ὅτι καὶ αὐτὸς ἐμελλε ν' ἀποθάνῃ ἐντὸς ὀλίγου. «Ἴσως,» εἶπεν, «ἀποθάνω τὴν ἐρχομένην νύκτα. Σὰς παρακκλῶ, λοιπὸν, δι' ἀγάπην Θεοῦ, νὰ ἔλθετε εἰς τὸν οἶκόν μου ἐνωρίς αὐριον τὸ πρωῖ, καὶ μεθαύριον τὸ πρωῖ, καὶ τὸ ἐφεξῆς, ἂν ἦναι χρεῖα, καὶ νὰ ἴδῃτε ἂν ζῶ· ἂν δὲ ἦμαι νεκρὸς, νὰ μὲ θάψετε καθὼς πρέπει· διότι κανένα δὲν ἔχω μετ' ἐμοῦ νὰ μὲ πλύνῃ καὶ νὰ μὲ σαβανώσῃ. Τὴν χάριν ταύτην νὰ μὲ κάμετε, καὶ ὁ Παντοκράτωρ θέλει σὰς ἀνταμίσθῃ πλουσιοπαρόχως ἐν οὐρανοῖς. Ἢδὴ ἔχω τὰ σάβανά μου ἡγορασμένα· θέλετε τὰ εὑρεῖν εἰς γωνίαν τινὰ τοῦ θαλάμου εἰς τὸν ὅποιον κοιμῶμαι. Ἄν εὑρετε τὴν θύραν κλειστὴν, καὶ δὲν ἀποκριθῶ εἰς τὸ κροῦσμά σας, συντρίψατέ την.»

Περὶ λύχνων ἀφὰς ἐπλαγίσεν εἰς τὴν ἔρημον κλίνην του,

μολονότι χωρίς ἐλπίδος νὰ κλείσῃ τοὺς ὀφθαλμούς· διότι ὁ νοῦς αὐτοῦ κατεγίνετο εἰς ἀναθεώρησιν τῆς παρελθούσης ζωῆς του; καὶ εἰς σκέψεις περὶ τῆς μεταβάσεως εἰς ἄλλον κόσμον. Ἀφοῦ δὲ τελειώτερον ἐνύκτωσεν, ἤρχισε νὰ φαντάζεται τὸ μὲν καὶ τὸ δὲ ἀμυδρὸν ἀντικείμενον τοῦ ζοφεροῦ κοιτῶνός του ὡς σχεδὸν τὸ ἀγρίον πρόσωπον τοῦ Ἄγγελου τοῦ Θανάτου· τέλος δὲ, πραγματικῶς κατενόησε μορφὴν τινὰ παρεισδύουσαν εἰς τὴν θύραν, καὶ πλησιάζουσαν εἰς τὴν κλίνην του. Μετὰ φρίκης ἀναπηδήσας, α ποῖος εἶσαι; » ἐξεφώνησεν αὐστηρὰ δέ τις καὶ σοβαρὰ φωνῆ· « Σιωπή! » ἀπεκρίθη, « εἶμαι Ἄζαραήλ, ὁ Ἄγγελος τοῦ Θανάτου! » — « Φεῦ! » ἐκραξεν ὁ ἄνθρωπος κασπεροβισμένος· « μαρτυρῶ ὅτι εἰς μόνος Θεός ὑπάρχει, καὶ μαρτυρῶ ὅτι ὁ Μωάμεθ εἶναι ὁ ἀπόστολος τοῦ Θεοῦ! Δὲν ὑπάρχει ἰσχύς, ἢ δύναμις εἰμὴ ἐν Θεῷ, τῷ Ἰψίστῳ, τῷ Μεγίστῳ! Εἰς τὸν Θεὸν ἀνήκομεν, καὶ εἰς αὐτὸν πρέπει νὰ ἐπανέλθωμεν! » Ἐκπεσθεῖς τότε μὲ τὸ ἐπάπλωμα, ὡς διὰ προφύλαξιν, καὶ ἔκειτο μὲ πάλλουσαν καρδίαν, περιμένων πᾶσαν στιγμὴν νὰ τοῦ ἀφαιρέσῃ τὴν ψυχὴν ὁ ἀδυσώπητος Ἄγγελος. Ἀλλὰ στιγμῆ! καὶ ὤραι παρήλθον, χωρίς ὅμως νὰ δοκιμάσῃ τὴν παραμικρὰν ἐλπίδα σωτηρίας· διότι ἐφαντάζετο ὅτι ὁ Ἄγγελος περιέμενεν ἕως νὰ παραδώσῃ αὐτὸς ἑαυτὸν, ἢ ὅτι πρὸς καιρὸν τὸν εἶχεν ἀφήσειν, ὥστε νὰ παραλάβῃ πρῶτον τὰς ψυχὰς τῶν πολλῶν ἐκατοντάδων οἰτινες ἐφθάνον εἰς τὸ προωρισμένον τέρμα των αὐτὴν ἐκείνην τὴν νύκτα καὶ εἰς αὐτὴν ἐκείνην τὴν πόλιν, καὶ τὰς ψυχὰς τῶν χιλιάδων, οἰτινες ἀλλαχοῦ τότε ἀπέθνησκον. Ἐχάραξε πρὶν τὰ πάθη του λάβωσι τέλος· οἱ δὲ γείτονες, ἐλθόντες κατὰ τὴν ὑπόσχεσιν, ἐμβῆκαν εἰς τὸνθάλαμον, καὶ τὸν εὐρῆκαν ἔτι κοιτῶμενον· ἀλλὰ παρατηρήσαντες ὅτι ἦγον ἐσκεπασμένος, καὶ ἀκίνητος ὡς πτώμα, ἐμβῆκαν εἰς ἀμφιβολίαν ἐὰν ἔτι ἐζῴσῃ, καὶ τὸν ἐκάλεσαν. Ἀπεκρίθη δὲ μὲ ἀσθενῆ φωνήν, α ἀκόμη δὲν ἀπέθανα· ἀλλ' ὁ Ἄγγελος τοῦ Θανάτου ἦλθε πρὸς ἐμὲ περὶ τὰς ἀρχὰς τῆς νυκτός, καὶ καταστιγμὴν περιέμενεν τὴν ἐπιστροφὴν αὐτοῦ· ἀφαιρέσῃ τὴν ζωὴν μου· παρακαλῶ λοιπὸν, μὴ μ' ἐνοχλεῖτε· ἀλλὰ κυττάξτε νὰ μὲ πλύνετε καὶ νὰ μὲ θάψετε » — « Ἀλλὰ διατί, » ἠρώτησαν οἱ φίλοι του α ἀφῆκες τε » — « ἀνοικτὴν τὴν θύραν τοῦ δρόμου; » — « Ἐγὼ τὴν ἐκλείσα, » ἀπεκρίθη· « ἀλλ' ἴσως ὁ Ἄγγελος τοῦ Θανάτου ἠνοιξεν αὐτήν. » — « Ποῖος δὲ, » ἠρώτησαν, « εἶναι ὁ ἄνθρωπος

» εἰς τὴν αὐλήν; » — « Δὲν ἤξεύρω, » ἀπεκρίθη, « ὅτι ἄνθρωπος εἶναι εἰς τὴν αὐλήν· ἴσως ὁ Ἄγγελος ὁ περιμένων τὴν ψυχὴν μου ἐφανερῶθη εἰς σᾶς, καὶ κατὰ λάθος ἐξελάβετε αὐτὸν, εἰς τὸ λυκκυγές, ἀντὶ ἀνθρώπου. » — « Κλέπτῃς εἶναι, » εἶπαν, « ὅστις ἐσύναξεν ὅσα πράγματα τοῦ οἴκου σου ἐδύνατο νὰ σηκώσῃ· ἐνῶ δὲ κατεγίνετο εἰς τὸ πονηρὸν τοῦτο ἔργον, ἐπίασεν αὐτὸν ἡ πανώλης, καὶ τὴν κείναι νεκρὸς εἰς τὴν αὐλήν, σφιγκτὰ κρατῶν εἰς τὴν μίαν χεῖρά του ἀργυροῦν τινὰ λιχνοστάτην. » Ἀκούσας τοῦτο ὁ οἰκοδεσπότης, διελογίσθη μίαν στιγμὴν, ἔπειτα δὲ, τὸ ἐπάπλωμα ἀπορρίψας, « Δόξα τῷ Θεῷ, » ἐξεφώνησεν. « αὐτὸς εἶναι ὁ ἐνδέκατος, ἐγὼ εἶμαι ἀσφαλῆς. Ἀναμφιβόλως αὐτὸς ὁ πανούργος ἦλθε πρὸς ἐμὲ, καὶ εἶπεν ὅτι εἶναι ὁ Ἄγγελος τοῦ Θανάτου· Δόξα τῷ Θεῷ! Δόξα τῷ Θεῷ! »

Ὁ ἄνθρωπος οὗτος διεσώθη ἀπὸ τὴν πανώλην, καὶ εὐχαρίστως ἐδιηγείτο τὰ ἀνωτέρω. Ἐὰν ἐπέσχει δὲ τίποτε πολὺ παράδοξον οὔτε εἰς τὸ δίκαιον, οὔτε εἰς τὴν ἐκπλήρωσιν αὐτοῦ, οὔτε εἰς τὰ τοῦ κλίματος, ὁ ὁμοῖος ἀναμφιβόλως, ἦτον εἰς ἀπὸ τοὺς ἀκούσαντας τὴν πρὸς τοὺς γείτονας ὁμιλίαν; καὶ ἠθέλησε νὰ ὠρελθῆ ἀπὸ τὸν θρόνον τοῦ δυστυχοῦς· ὁ λοιμὸς τοῦ 1835 ἠρῆμασε πολλοὺς οἴκους, καὶ ἦτο εἰς τοὺς νέους μάλιστα θανατηφόρος· ὅλα δὲ τὰ μέλη τῆς περὶ ἧς ὁ λόγος οἰκογενείας ἦσαν νέοι, ἐκ τοῦ οἰκοδεσπότη.

(Ἐκ τῆς Ἀποθήκης τῶν ἀφελίμων γνώσεων.)

ΠΕΡΙ ΤΗΣ ΗΘΙΚΗΣ ΤΩΝ ΛΕΙΤΟΥΡΓΩΝ.

Ἄν ἀπὸ τὸ ὕψος τῶν στοχασμῶν του ὁ ἠθικὸς ἄνθρωπος στρέψῃ πρὸς τὸν θρόνον τοῦ ὀφθαλμοῦ του, καὶ κυττάξῃ τοὺς τυρβαζομένους περὶ αὐτὸν λειτουργούς, ἀλλὰ τι δὲν ἀνακαλύπτει παρὰ πλάσματα ἐληχρῶτα ἀπὸ τὴν δουλείαν, ἀπὸ τὴν χαμέρπειαν καὶ ἀπὸ τὴν κολακίαν. Ὁ ἀνθρώπιος νοῦς ἀνάγκη ν' εἶχῃ τελείαν σχυλὴν, καὶ νὰ ἔχῃ δεκαπέντε αἰῶνων ἔξιν περὶ τὰ πράγματα, καὶ τότε νὰ δυνηθῆ νὰ ἐξηγήσῃ διατί πολὺ ὀλίγα πνεύματα ἐπαρτήρησαν τὸν ἔσχατον τοῦτον βαθμὴν τῆς ἀχειριότητος τῶν ἀνθρώπων, καὶ τὴν παντελῆ λησμονησίαν πύσης ἠθικῆς

Κατὰ δυστυχίαν ἡ ἠθικὴ διαφθορὰ ὁμοιάζει τὴν φυσικὴν ἀσχημίαν, ἣτις προξενεῖ κατὰ πρώτην προσβολὴν δυσρῆσκειαν καὶ ἀποστροφὴν ἕως καὶ εἰς ἐκείνους ὅσοι δὲν ἔχουν αἰσθησιν τοῦ καλοῦ· ἀλλ' ὅσον βλέπει τις φρικτὰ καὶ ἀσχημ' ἀντικείμενα, τόσον συνειθίζει κατ' ὀλίγον ὀλίγον, καὶ τέλος πάντων προσοικειοῦται καὶ μὲ αὐτὰ τὰ τέρατα· ἡ συνήθεια, λέγει ὁ Μονταίνιος, *riçā tēn plēon dusatēn kai plēon φυσικῆν ἀντιπάθειαν.*

Διὰ τῆς ἐκτικῆς ταύτης δυνάμεως ἐξηγεῖται διατὶ ἕκαστος ἀπωθεῖται φρίσων τὴν ἰδιώτην φονέα, ὄντα καταπνιγμένον εἰς τὰ αἵματα τοῦ φονευθέντος, ἐν ᾧ ὑποδέχεται μὲ τόσην προθυμίαν καὶ σέβας τὸν πολιτικὸν φονέα, καταβαπτισμένον εἰς τὰ αἵματα τῶν ἐθνῶν· διατὶ δὲ ὁ σταίνων παγίδας πολίτης καὶ ἐνεδρεύων διὰ ν' ἀπατήσῃ τὴν εὐκρινῆ καὶ εὐήθη συμπολίτην χάνει ὅλην τὴν ἐμπιστοσύνην καὶ ὅλην τὴν ὑπόληψιν τῶν ὁμοίων του, ἐν ᾧ ὁ πολιτικὸς ἄνθρωπος, ζήσας ὅλην του τὴν ζωὴν εἰς τὴν ἀπιστίαν, εἰς τὸν δόλον καὶ εἰς τὸ ψεῦδος, περιπατεῖ ἀγερώχως ὑπὸ πάντων προσκυνούμενος, καὶ ἀπολαύει ἀκαταπαύστως πλειότεραν τιμὴν καὶ ὑπόληψιν.

Ἄνθρωπός τις εὕρισκόμενος εἰς κάμμιν ἀμῆγυριν, ἐγείρεται καὶ λέγει: « τὰ κοινωνικὰ καθήκοντα ἔγειναν διὰ » τοὺς ἄλλους· συγκατανεύω λοιπὸν καὶ ἀπαιτῶ μάλιστα » νὰ ὁμιλήτε κατὰ τοὺς νόμους τῆς σεμνότητος καὶ εὐκο- » σμίας, καὶ νὰ πράττετε κατὰ τοὺς κανόνας τῆς ἠθικῆς· » ὅμως ἐγὼ δὲν γνωρίζω ἄλλους κανόνας διὰ τὸν ἑαυτόν » μου παρὰ τὰς ὀρέξεις μου, τὰ πάθη μου καὶ τὰς φαν- » τασίας μου· οὐδὲ περιορίζω τὴν θέλησίν μου παρὰ κατὰ » τοὺς ὄρους τῶν ἐπιθυμιῶν μου. » Ὁ εἰπὼν τοιαῦτα λόγια, ἐὰν δὲν ἐνομιζέτο ὅτι ἐξαίφνης ἐγένετο ἔξω τῶν κοινῶν λο- » γισμῶν, θὰ ὀνομάζετο πάντῃ ἀνάγωγος καὶ ἀναιδῆς κυ- » νικός· ἀν' ὅμως ὁ πολιτικὸς, συνάπτων αὐτὰς τὰς ἐνοίας εἰς ὀλίγας λέξεις, ἀναβῆ ἔπι τὸ ὑψηλότερον πολιτικὸν θέ- » ατρον καὶ φωνάξῃ: « Ναι, τὸ αὐτογνώμον, μόνον τὸ αὐ- » τογνώμον θέλω καὶ ἐγὼ, καὶ τέσσαρες ἢ πέντε φίλοι » μου, ἐνεργούντες διὰ τὸ συμφέρον τῆς ἐξουσίας ἡμῶν αὐ- » τῶν ἐναντίον τοῦ συμφέροντος καὶ τῆς ἀσφαλείας τριάν- » τα ἑκατομμυρίων ἀνθρώπων ἐμπιστευσάντων ἑαυτοὺς εἰς » ἡμᾶς· » τοιαύτη ὁμιλία, εἰς τοιαύτην περίστασιν καὶ εἰς τοιαύτον θέατρον δὲν θὰ ὀνομασθῆ ἀναιδῆς καθὼς καὶ εἰς

τὴν κατὰ μέρος ἀμῆγυριν, ἀλλὰ θὰ ὀνομασθῆ περὶ ἠθικῆς, ἐλευθεροστομία, καὶ μάλιστα εὐθαρσία λειτουργικῆ.

Ὁ καταχραστὴς τὴν ὁποίαν ἐνεπιτετεύθη πρακτικατῆκην, ἀν κατὰ δυστυχίαν εἶναι ἀπλοῦ, πολίτης, ἀτιμάζεται καὶ τιμωρεῖται αὐστηρῶς ἀπὸ τὸν κοινὸν νόμον· ἀπὸ ὅμως εὐ- ρίσκεται εἰς κανένα ἐκ τῶν πρώτων βαθμῶν τῆς πολιτι- κῆς ἱεραρχίας, καὶ ἀντὶ τετρακοσίων φλουρίων, ἐν ἐκλε- ψῆ τετρακόσια ἑκατομμύρια, τότε τὸ μέγεθος τοῦ ἐγκλή- ματος καὶ τὸ μεγάλειν τοῦ ἐγκληματίου δὲν καθυποβάλλονται εἰς τὴν κοινὴν δικαιοσύνην· τότε ὁ ἐγκληματίας, ὅστις ἐκαταχράσθη μὲ τόσην ὑπερβολὴν τὴν κοινὴν ἐμπι- στοσύνην, θὰ κριθῆ μὲ ὅλον τὸ εἰς τὸν βαθμὸν τοῦ ὀρειλό- μενιν σέβας, καὶ δὲν θὰ κατακριθῆ αἰσχροῦς ὡς κλέπτης καὶ αἰσχροκερδῆς, ἀλλὰ θὰ ἐλεγχθῆ μὲ εὐγένειαν, καὶ ὄνο- μασθῆ ἀπρόσεκτος λειτουργός· διότι ἡ κλοπὴ του θὰ με- ταβληθῆ εἰς λαθὸς λογαριασμοῦ καὶ εἰς ἀπροσεξίαν λει- τουργικῆν.

Ὁ λειτουργὸς Βελγίως ἐκῆρυξέ ποτε μ' ἀκατανόητον ἀναιδέειν ὅτ' εἶχε πίνκκα (tarif) τῶν συνειδήσει τῶν συγκλητικῶν. Ἡ μεγάλη Βρετανία ἠτιμάσθη διὰ τοῦτο ἀνερευθιάστως, καὶ οἱ ἀργυρώνητοι ἀντιπρόσωποι τοῦ ἔθνους ἐπόλουν τὰς ψήφους τῶν κατὰ τὴν προσδιορισμένην ἀπὸ τὸν λειτουργικὸν πίνκκα τιμῆν.

Ἔτερος λειτουργὸς τῆς αὐτῆς ἐπικρατείας (διότι αἱ τοιαῦται συνθήκαι δὲν γίνονται ἄλλοῦ,) ἐσύναξε τοὺς νο- μοδοτικούς λόγους τῆς καὶ εἶπεν: « Οἱ πλειότεροι ἀπὸ » σᾶς ἔχουν, ἢ θέλουν νὰ λάβουν ἀξιώματτα· διὰ νὰ βάλω » μεν εἰταξίαν εἰς τὰ πράγματτα, πιθανὸν νὰ θελήσωμεν » ν' ἀρπάζωμεν τὴν ἐλευθερίαν τῶν φρονημάτων καὶ τὰς » ἀτομικὰς ἐλευθερίας τῶν πολιτῶν, οἱ ὅποιοι σᾶς ἐκλεξαν » νομοδότας· πιθανὸν ν' ἀποφασίσωμεν νὰ στερήσωμεν τοὺς » ξένους ἀπὸ τὸ δίκαιον τῆς ἀσυλίας· διὰ τοῦτο εἶναι » ἀνάγκη νὰ μᾶς δώσετε ἐξουσίαν διὰ τινος προβουλεύμα- » τος (Bill) εἰς τὸ νὰ ἐκτελέσωμεν τὰ σκοπούμενα· ἐλπύ- » ζεται δὲ νὰ μᾶς παραδώσετε τὰς ἐθνικὰς ἐλευθερίας μὲ » συμφωνίαν νὰ σᾶς ἀνταμείψωμεν μὲ τοιάδε ὑπουργήματα » ἢ τοιάδε τιμὰς, καὶ νὰ σᾶς δώσωμεν χρήματα, ἀπὸ » τὰ ὁποῖα πιθανῶς ἔχετε ἀνάγκην τινὲς ἀπὸ σᾶς. »

Οἱ πλειότεροι ἐκ τῶν ὅσ' ἤκουσαν τὴν προβληθεῖσαν παρὰ τῆς ἐξοχότητος του συμφωνίαν, ἐδέχθησαν καὶ ὑπέ- γραψαν αὐτήν. Ὅμως ἐνθυμήθησαν τὴν πατρίδα τινὲς ἐξ

αυτῶν ὅσοι γεγρακότες εἰς τὰς ἀρχὰς τῆς ἠθικῆς καὶ εἰς τὸ στάδιον τῆς τιμῆς· ὅθεν δὲν ἠέλησαν ν' ἀμαυρώσουσιν τὴν ζωὴν των ὁλόκληρον. Τούτους λοιπὸν εἶπεν ὁ λειτουργὸς ἐνώπιον τοῦ μεγάλου ἔθνους των: «Φύγετε ἀπὸ τὰς συμβουλίας τοῦ ἡγεμόνης, ἐκδύθηται τὴν τῆβεναν τοῦ ἀρχοντος, καὶ ἐξέλθετε ἀπὸ τὰς πολεμικὰς τάξεις, σεῖς, οἵτινες ἔχετε συνειδήσιν καὶ τὴν ἐρωτᾶτε ὅταν πρόκειται λόγος περὶ τοῦ συμφέροντος· σεῖς, οἵτινες ἀκόμη ἐνδοιάζετε καὶ ἐρυθριᾶτε!» Ἐν τοσοῦτῳ δὲν ἐτελεσφόρησεν ὁ λειτουργός, διότι ἡ ἀσθενὴς ὑπερῶν αὐτοῦ πλειονοψηφία τῶν νομοθετῶν ἐπρόσκαψεν εἰς τὴν ἀκαταμάχητον δύναμιν τῆς κοινῆς ὑποληψέως.

Ἄν οἱ ἄνθρωποι δὲν ἄμολογοῦν ὅτι τὰ βασίλεια, ἐνθα οἱ διθῶντες τὰ τῆς κυβερνήσεως ἐπαγγέλονται τοιαύτας ἀρχὰς, ἐφθασαν εἰς τὸν ἔσχατον βαλνὴν τῆς διαφθορᾶς· ἀνάγκη νὰ καύσωμεν ὅλους τοὺς κώδικας, καὶ νὰ κηρύξωμεν ὅτ' ἡ δικαιοσύνη καὶ ἡ ἠθικὴ εἶναι λέξεις χωρὶς ἔννοιαν, καὶ ὅτι τὸ πᾶν δὲν κυβερνᾶται ἀπὸ τὸν καθολικὸν νόμον τῆς φύσεως· εἰς ἓνα λόγον ἀνάγκη νὰ συντρίψωμεν διὰ παντὸς αὐτὴν τὴν μεγάλην ἄλυσιν τῆς οὐρανοῦ δικαιοσύνης, ἣτις συνέχει ὅλα τὰ τέκνα τῆς γῆς, καὶ τῆς ὁποίας (κατὰ τὴν θαυμασίαν εἰκόνα τοῦ Πλάτωνος) ὁ τελευταῖος κρῖκος συνέχεται μὲ τὸν θρόνον τῆς αἰδιότητος.

Καθὼς τὰ μηρυκόμενα ζῶα ἔχουν πολλοὺς στομάχους, οὕτω καὶ οἱ ἐν τοῖς ἀξιώμασιν ἄνθρωποι ἔχουν πολλὰς συνειδήσεις· καὶ γνωρίζω ἀνθρώπους, οἵτινες ἔχουν τόσας συνειδήσεις, ὅσα ὑπουργήματα· ἄρα ἔχουν διπλᾶς, τριπλᾶς, τετραπλᾶς συνειδήσεις, ἀπὸ τὰς ὁποίας ἐκπηγάζουσι ἀλόκογοι πόλεμοι εἰς τὰς καρδίας αὐτῶν.

Κατὰ τὴν συνείδησιν τοῦ ἰδιώτου, ὅποιος δὲν ἐργάζεται παντάπασιν εἰς τὸν κόσμον, δὲν ἔχει καὶ δίκαιον ν' ἀπονέμεται τίποτε· ὅσοι δὲ φιλόπονοι, δὲν εἶναι ὑπόχρεοι νὰ ζοῦν ταλαιπωρούμενοι καὶ κοπιᾶζοντες, διὰ νὰ ἐκθρέψουσι τοὺς ὀκνηροὺς, οἱ ὅποιοι ζῶσιν ἐν ἀργίᾳ καὶ ἀφθονίᾳ, διότι ὅποιος ἀγωνίζεται, ἐκεῖνος πρέπει καὶ ν' ἀνταμείβεται. Ἀλλὰ κατὰ τὴν συνείδησιν τοῦ δημοσίου ἀνθρώπου, ὅστις φρονεῖ ὅλα τὰ ἐναντία σχεδὸν, ὅσοι τραυματῖαι, ὅσοι καχεκτικοὶ ἕνεκα τῶν πολυχρονίων πολεμικῶν ἀγῶνων καὶ τῶν κατὰ ξηρὰν καὶ θάλασσαν ἐκστρατειῶν, δὲν ἔχουν τὸ δίκαιωμα ν' ἀπαιτήσουσι διὰ νὰ λάβουσι, ἀλλὰ νὰ παρακαλέσουσι διὰ ν' ἀξιωθῶν τῆς ζωτροφίας των, τῆς ὁποίας

εἶναι πιθανὸν καὶ νὰ στερηθῶν, ἂν κατὰ δυστυχίαν δὲν ἔχουν φυσιογνωμίαν ἀρέσκουσαν εἰς τὸν ὑπογράφοντα, τὸν ἐπιθεωροῦντα, τὸν διατάττοντα καὶ τὸν πληρύνοντα τὰ σιτηρέσιά των. Μ' ὅλον τοῦτο αὐτὰ τ' ἀξιώματα τοῦ Βιλιάμ Πίττ δὲν εἶναι γενικά· ἔχουν καὶ τινας ἐντίμους ἐξαιρέσεις.

Ἔχεις δίπλωμα νὰ περιδιαβάζῃς καθ' ἡμέραν ἐφιππος ἐμπρός, ὀπίσω καὶ περὶ τὰ θυρίδια τῆς ἀμάξης, νὰ κλείνης ἢ νὰ ἀνοίγῃς τὰς θύρας, καὶ νὰ παρευρίσκησαι εἰς τεταγμένας ὥρας πάντοτε, ὅταν θελῃ νὰ κοιμηθῇ ἢ νὰ ἐξυπνήτῃ ὁ ἡγεμὼν; Τότε ὁ λειτουργός, ἀπὸ τὴν συνείδησίν του κινούμενος, φωνάζει παρευθὺς ὅτι τὰ τοιαῦτα ὑπουργήματα εἶναι ἀμετάπτωτα· ὅτι δὲν εἶναι δυνατόν ν' ἀφαιρηθῶν ἄνευ τακτικῆς διαδικασίας· καὶ ὅτι πρέπει νὰ προστεθῶν εἰς αὐτὰ καὶ ἄλλα ὀφέλη, ἀφαιρούμενα, εἰ δέον, καὶ ἐκ τῶν σιτηρεσιῶν τῶν ἀπομάχων στρατιωτῶν οἵτινες τέλος πάντων ἔπρεπε ν' ἀρκῶνται μόνον εἰς τὴν ὁποίαν ἀπέλασαν πολεμικὴν δόξαν, καὶ νὰ μὴ ζητοῦν κἀνένα μισθόν.

(Ζιουῆς.)

ΟΙ ΕΞΟΡΙΣΤΟΙ.

(Συνέχεια, βλέπε τόμος α. Σελ. 188.)

Ὁ Νικόλαος ἐπέστρεψεν εἰς τὴν κλύβην καὶ ἔλαθε μίαν μικρὰν δοκὸν, δι' ἧς ἐπροσπάθησε νὰ ἀνακαλύψῃ τὴν ὑπὸ τῶν ἀκανθῶν κρυπτομένην σχησμάδα. Τέλος, ἐξομαλύνων αὐτὴν ὑπὸ τὰς ἀκάνθας, ἀνεκάλυψεν ὅτι ἦτο κοίτη χειμάρρου παγωμένου. Ἄν καὶ ἡ εἴσοδος αὐτῆς ἦτο χαμηλὴ καὶ στενὴ, ὁ νέος δὲν ἐδειλίασεν, ἀλλὰ εἰσῆλθεν ὀδηγούμενος ὑπὸ τοῦ Ἡφαίστου καὶ παρακολουθούμενος ὑπὸ τοῦ Κουδήρου καὶ τοῦ Βίσπράκτορος. Καὶ κατ' ἀρχὰς μὲν ἠναγκάσθη νὰ ἔρπη γονατιστός, ἀλλὰ μετὰ παρέλευσιν τινῶν λεπτῶν εὐρέθησαν ἐντὸς λάκκου τινός, φέροντος πρὸς τὴν κορυφὴν ἕνός ὄρους.

Ὅτε οἱ ὀδοιπόροι ἐφθασαν εἰς τὴν κορυφὴν, ἡ ἡμέρα ἤρχισε νὰ φαίνεται: ἡ καταιγὶς εἶχε παύσειν ὀλοτελῶς, καὶ εἰς τὴν πρώτην λάμψιν τῆς αὐγῆς, ὁ Νικόλαος ἐγνώρισε τὸν τόπον ὅπου εὐρίσκοντο.

Ἄλλ' αἱ ταλαιπωρίαί τῆς νυκτὸς εἶχον πλέον ἀπαυθῆσαι τὰς δυνάμεις τῶν ὥστε, ὁ μὲν Εἰσπράκτωρ δὲν ἠδύνατο νὰ περιπατεῖ, ὁ δὲ Κόδηρος ἐσυχνοκάθιζεν ἐν τῇ ὁδῷ. Ὄθεν ὁ Νικόλαος ἀπεφάσισε νὰ ὑπάγωσιν εἰς μίαν καλύβην ἐνὸς Ὀστιάκου, τὸν ὁποῖον ἐγνώρισε, καὶ περὰ τῷ ὁποίῳ ἠδύνατο νὰ εὐρωσιν, πᾶν ὅ,τι τοὺς ἀναγκαιοῦσε.

§ 6.

Ἡ καλύβη, πρὸς ἣν διευθύνετο ὁ Νικόλαος ἦτο κτισμένη πλησίον τῶν ὄχθων τοῦ Ὄβου, ἐπὶ μιᾶς περιοχῆς δεινῶδους καὶ πολλὰ γονίμου εἰς βοσκὰς.

Ὅτε οἱ ὀδοιπόροι μᾶς ἐφθάσαν πλησίον τῆς καλύβης, ὤρμησαν κατ' αὐτῶν οἱ σκύλλοι, τοὺς ὁποίους ὅταν ἤκουσεν ὁ Κ. Ροκώβης, ἤνοιξε τὴν θύραν, καὶ ἰδὼν τοὺς ξένους ἐπαρακάλεσεν αὐτοὺς νὰ εἰσέλθωσιν εἰς τὴν καλύβην.

Ὅταν εἰσῆλθον εἰς τὴν καλύβην, ὁ Νικόλαος ἠρώτησε τὸν Ροκώβην ἐὰν ἠδύνατο νὰ τοὺς προμηθεύσῃ κανὲν ἔλκυθρον· ὁ δὲ Ροκώβης τὸν ἀπεκρίθη, ὅτι ἠδύνατο νὰ τοὺς προμηθεύσῃ ἐν βασιλικὸν (συρόμενον ἀπὸ δώδεκα σκύλλους). Τότε ἐσυμφωνήσαν μεταξὺ τῶν ὁ μὲν Νικόλαος νὰ συνοδεύσῃ τὸν Εἰσπράκτορα, ὅστις ἐφοβεῖτο ὅτι δὲν ἔθελε δυναθῆ νὰ διοικήσῃ τὸ ἔλκυθρον, ὁ δὲ Κόδηρος ἐπειδὴ εἶχεν ἀνάγκην ἀναπαύσεως, ἐσυγκατένευσε νὰ ἀναχωρήσῃ ἀκολούθως μετὰ τοῦ Ροκώβου, ὅστις εἶχεν ὑποθέσεις εἰς τὴν πόλιν.

Ἐνῷ λοιπὸν ὁ Νικόλαος καὶ ὁ Ροκώβης ἀπεσύρθησαν διὰ νὰ ἐτοιμάσωσι τὸ ἔλκυθρον, ὁ Εἰσπράκτωρ ἔμεινε μετὰ τοῦ Κόδηρου, πρὸς τὸν ὁποῖον εἶπεν:

— Εἰς πόσας ὥρας, τέλος, θέλομεν ἐπανέλθειν ὑγειεῖς εἰς τὴν Βερεζόβην;

— Χάρης εἰς τὸν Ἥραιστον! ἀπεκρίθη ὁ Κόδηρος.

— Ναι, καί, τῷ εἶπεν ὁ Κίτσοφ· ὁ σκύλλος Σας μᾶς ἔδειξε τὸν δρόμον, ἀλλ' ὁ Νικόλαος τὸν ἐμάντευσε. Ἄνευ τοῦ Νικολάου ἠθέλαμεν εἰπεῖν ἤδη ἀνθρώπους. . . Ὁ Νικόλαος μᾶς ἔσωσε.

— Καὶ μάλιστα δύνασθε νὰ εἰπῆτε, ὅτι Σας ἔσωσε διὰ τὴν μίαν ἐκ τοῦ πυρός, καὶ τὴν ἄλλην ὅταν Σας ἀνέσυρε ἐκ τοῦ κρημνοῦ.

— Ἀληθῶς, εἶπεν ὁ Εἰσπράκτωρ, τὸν ὁποῖον ἡ χαρὰ τοῦ ὅτι ἐσώθη ἀπειρηθίστα σχεδὸν εὐγνώμων. . . .

Ὁ νέος μᾶς ἐττάθη ὠφέλιμος· διότι ἐπίσης ἔτιωσε καὶ τὰν δύο μας τὴν ζωὴν.

— Διὰ τοῦτο καὶ ἐγὼ εἶμαι πρόθυμος νὰ τὴν θυσιάσω δι' αὐτόν.

— Ἀναμφισβόλω, δὲν πρέπει νὰ ἦναί τις ἀγνώμων. . . ὅσον ἐκ μέρους μου, εὐχομαί νὰ ἐπιτύχω περιστάσεις νὰ τοῦ δειχθῶ ὠφέλιμος.

— Ἀληθινά!

— Ἄς μὲ δοκιμάσῃ· φθίνει μόνον ἐκεῖνο τὸ ὅποιον θέλει μὲ προτείνει νὰ ἦναι κατορθωτέον.

— Καὶ ἐὰν Σας ἐζήτει καμμίαν χάριν, ἥτις δὲν ἤθελε Σας πηρᾶξει εἰς τίποτε;

— Ἐλπίζω, ὅτι δὲν ἀμφισβάλλει περὶ τῆς εὐγνωμοσύνης μου. . . . θέλω θυσιάσει τὸ πᾶν δι' αὐτόν.

Ὁ Κόδηρος διέμεινε τινὰς στιγμὰς σκεπτόμενος· ἔπειτα χαμηλόνων τὴν φωνήν:

— Δύνασαι, εἶπεν, νὰ τοῦ ἀποδώσατε ὅ,τι Σας ἔκαμε καὶ τοῦτο ἄνευ ἐξόδων.

— Πῶς;

— Ἄς εἰσέλθομεν εἰς ἐν ἄλλο δωμάτιον.

Ἡ ἀπουσία τῶν διήκατε τινὰ καιρὸν· ὅταν δὲ ἐπανῆλθον τὸ πρόσωπον τοῦ Κόδηρου ἐξέφραζεν εὐθυμίαν καὶ θράμβον.

— Ἄς ὑπάγωμεν, εἶπεν οὗτος, ἰδοὺ ὅπου ἐσυμφωνήσαμεν. Ἢδὴ δὲν μένει πλέον εἰμὴ νὰ ταχύνητε τὴν ἀναχώρησίν Σας.

Εὖρον εἰς τὴν θύραν τὸν Νικόλαον καὶ Ροκώβην, οἵτινες εἶχον τὰ πάντα ἔτοιμα διὰ ταξίδιον. Ἐμῶθηκαν λοιπὸν ὁ Νικόλαος μετὰ τοῦ Εἰσπράκτορος εἰς τὸ ἔλκυθρον, καὶ οὕτως ἐντὸς ὀλίγου ἐχάθησαν ἐκ τῆς πεδιάδος.

ΠΟΛΙΤΙΚΑ.

Τὸ Νῦν Συστήμα τῆς Κυβερνήσεως μας.

Ἐὰν ἡ Πατρίς μου ἐτύγχανε νὰ διοικῆται ὑπὸ ἀπολύτου Ἐξουσίας, ἤθελον ἐξανάγκης ζῆν μακρὰν τῆς πολιτικῆς σφαῖρας· ἤθελον ἀκαταπαύτως σπουδάζει τὸν τρόπον εἰς τὸ νὰ συμμορφώωμαι καθ' ὅσον ἠδύναμην μὲ τὸ σκληρὸν, ἢ μὲ τὸ ἐπιεικὲς σύστημα τῆς ἀπολύτου Κυβερνήσεως.

Ἀλλ' ἐπειδὴ, κατ' ἀγλήν τύχην, αὕτη βασιζέται σήμερον ἐπὶ τῶν στερεῶν θεμελίων τοῦ Πολιτικοῦ αὐτῆς Χάρτου, τὸν ὅποιον ἀπέκτησε μὲ πολλὰς θυσίας καὶ μὲ μεγάλους καὶ πολυχρονίους ἀγῶνας, χρέος μου ἰερώτατον νομίζω τὸ να ἐξαρκῶ διηλεκτῶς τὸ δικαίωμά μου. Ὄθεν, ἐμφαίνω εἰς τὴν συζήτησιν τοῦ σημερινοῦ συστήματος τῆς Κυβερνήσεώς μας.

Ἔως πρὸ ὀλίγου ἡ Ἑλλάς ἐκυβερνᾶτο ἄνευ πολιτικοῦ συστήματος, ἐλπίζοντα τὴν μέλλουσαν αὐτῆς τύχην ἀπὸ τῆν φερῶν τῶν πραγμάτων καὶ ἀπὸ τῆν Θείαν Πρόνοιαν καὶ οὐδέποτε ἡ ἱστορία δύναται νὰ μέμψῃ τὴν ἐποχὴν ἐκείνην, διότι ἦτο ἀφρευκτος συνέπεια τῆς Ἐπαναστάσεως.

Εἰς τὴν δημοσιουθεῖσαν ἐν τῇ 9. Σελ. τοῦ Πρώτου Τόμου τῆς Μελέτης Πολιτικῆν Διατριβὴν μου διεπραγματεύθη με συντομίαν περὶ τῆς τότε πολιτικῆς ἡμῶν καταστάσεως, ἐκθεσας τὰς ὀλερίους μεταβολὰς καὶ τὴν καταικιωρίαν, τὴν ὅποιαν τὸ ἔθνος διαδοχικῶς ὑπέστη· ἀλλ' ὅλα ταῦτα ἐπεσφραγίσθησαν τῆν Τρίτην Σεπτεμβρίου, ἀφ' ἧς ἡμέρας ἤρξατο νέα ἐποχὴ καὶ νέον στάδιον εἰς τοὺς Ἕλληνας. Χρεωστοῦμεν ὅθεν ἅπαντες οἱ Ἕλληνας νὰ ἐνοήσωμεν καλῶς, ὅτι τὸ ἐνδύζον διὰ τὴν Πατρίδα καὶ μόνιμον εἰς τὴν ἱστορίαν τοῦ ἀνθρωπίνου γένους ἐκεῖνο πολιτικὸν μας ἔργον, ὑπεβάλλεν ἐνώπιον ἡμῶν καταλληλοτάτον ΣΥΝΤΑΓΜΑ, ἐπὶ τοῦ ὁποίου ἀνυπερβότως ὤφειλε καὶ ἡ Κυβερνήσις καὶ ὁ Λαὸς νὰ βαδίξῃ. Πᾶν ἄλλο μέτρον εἰς τὸ κυβερνᾶν, δὲν ἐμπορεῖ εἰμὴ νὰ φέρῃ τὴν καταστροφὴν τῶν κυβερνῶντων, ἀλλ' οὐγὶ τοῦ Συντάγματος.

Ἐκαστος ἀνθρώπος ἔχει ἴδιον σύστημα εἰς τὸ ἐνεργεῖν, καὶ τοῦτο εἶναι μία ἀληθεῖα πασιδῆλος. Οἱ Γεωργοὶ, οἱ Βιομήχανοι, αἱ Ἐμποροὶ καὶ οἱ Ἐπιστήμονες βαδίζουσι μὲν εἰς ἓν καὶ τὸ αὐτὸ πρᾶγμα ὡς πρὸς τὰ ἔργα τῶν ἑκαστος δὲ βαδίζει κατὰ τὸ ἴδιον αὐτοῦ σύστημα. Ἐὰν λοιπὸν εἰς ὅλας τὰς τάξεις τῶν ἀνθρώπων καὶ εἰς ὅλα τὰ ἔργα αὐτῶν πρέπει νὰ ὑποτεθῇ σύστημα τι, εἰς τὴν τέχνην τοῦ κυβερνᾶν ἀρμόζει ἔτι μᾶλλον τοῦτο, διότι ἀφορᾷ τὴν συντήρησιν, τὴν αὐξήσιν καὶ τὴν εὐδαιμονίαν ὀλοκλήρων λαῶν.

Ἄφου ἐτέθη ἡ βῆσις τοῦ κυβερνᾶν εἰς τὴν Ἑλλάδα, καταγίνομαι ἐπιμόνω νὰ σπουδᾶσω τὸ σύστημα τῆς Κυβερνήσεώς μας, καὶ τῇ ἀληθείᾳ, ὅσον περισσότερον ἐρευνῶ τὰ αἰτία τῆς τοιαύτης μελέτης, τοσοῦτον βυθίζομαι εἰς ἓν ἀκατανόητον χάος! διατρέχω ἐν ἄπειρον πλῆθος πολι-

τικῶν σφαλμάτων, χωρὶς νὰ εὐρίσκω τίποτε σύμφωνον μὲ τὸ Σύνταγμα, μὲ τὸν σκοπὸν τοῦ ἔθνους καὶ μὲ τὸ πνεῦμα τοῦ σημερινοῦ Αἰῶνος.

Ἄν εἰς ὅλα τὰ εἶδη τῶν κυβερνήσεων πρέπει ἀφεύκτως νὰ ὑπάρξῃ μία βῆσις, τῆς ἡμετέρας κυβερνήσεως ἡ βῆσις εἶναι βεβαίως ὁ Πολιτικὸς χάρτης· τῶν δὲ πολιτικῶν μας τὰ συστήματα πρέπει ἀναγκαιῶς νὰ περιστρέφονται εἰς τὴν φρόνιμον καὶ ἀκριβεστάτην ἐφαρμογὴν τοῦ Συντάγματος. Ἀλλὰ, εἰς ποίαν περίστασιν, (ἐρωτῶ τὰ ἐνεργούντα ἐπὶ τῆς πολιτικῆς σκηνῆς πρόσωπα,) μετὰ τὴν ἀποπεράτωσιν τῆς Ἐθνικῆς Συνόδου, ἐθεωρήθη ἡ τοιαύτη βῆσις τῆς Κυβερνήσεώς μας, καὶ ποῖος ἐκ τῶν ἐν τοῖς πράγμασιν πολιτικῶν ἐδειξεν ὁπωσοῦν εἰς τὰ ἔργα τοῦ συστήματι; Ἰδοὺ τὸ ζήτημα, τὸ ὅποιον πρὸ παντὸς ἄλλου πρέπει νὰ ἐπασχολήσῃ τὰς Βουλὰς μας εἰς τὴν νέαν αὐτῶν ἐναρξιν.

Ὁ Κ. Μυροκορδάτος προτεκλήθη νὰ σχηματίσῃ τὸ πρῶτον συνταγματικὸν Ὑπουργεῖον πρὶν δὲ προφθῆσῃ νὰ δείξῃ τὸ σύστημα του, ἠναγκάσθη μετὰ τεσσάρων μηνῶν ἀνήσυχον καὶ κυματώδη διοίκησιν νὰ παραιτηθῇ. Δὲν ἐμπορεῖ τις οὐδόπως νὰ ἐπικρίνῃ τὸ σύστημα τοῦ Κ. Μυροκορδάτου· διότι, ἅμα ἔλαβε τὰς ἡνάς, διηγήθη ἰσχυρὰ καὶ πεισματώδης κατ' αὐτοῦ ἀντιπολίτευσις, ἧτις δὲν τὸν ἄφητεν οὐδὲ βῆμα νὰ κάμῃ πρὸς τὴν Κυβερνήσιν του. Τὸ πρῶτον δὲ καὶ μεγαλύτερον πολιτικὸν σφάλμα τοῦ Κ. Μυροκορδάτου δὲν εἶναι ὅτι ἀνεδέχθη εἰς ἑαυτὸν ἀποκλειστικῶς τὴν διεύθυνσιν τοῦ Ὑπουργείου· ἐπειδὴ τοῦτο, ὡς εἶναι γνωστὸν, ἔγεινε κατὰ συνθήκην· ἀλλὰ διότι δὲν ἐσπούδασε τὸν Κ. Κωλέττην, ἀφού τοσαῦτα ἔτη συνηγωνίσθη καὶ συνέζησε μετ' αὐτοῦ· καὶ διότι δὲν ἐγνώρισεν, ὅτι ἔπρεπε μᾶλλον νὰ προσέχῃ τὴν ἐπιβρόχον τοῦ Κ. Κωλέττου, παρὰ τὴν ἐφαρμογὴν τοῦ συστήματός του.

Ἐντοσούτω, ὁ Κ. Κωλέττης ὑφύεται μετὰ τῆς τρομερωτέρας ὀχλαγωγίας εἰς τὴν Πρωθυπουργίαν, καὶ ὅλαι αἱ ἀγαθαὶ ἐλπίδες (κατὰ τινὰς ταραχοποιούς καὶ ἰδιοτελεῖς ἀνθρώπους) συντροφεύουσι τὴν ὑψωσιν τοῦ Κ. Κωλέττου.

Εἶναι ἀληθές, ὅτι τὸ μεγαλύτερον μέρος τοῦ ἔθνους ἦτο τυφλῶς πως τότε προσκεκολλημένον εἰς τὸν πατριωτισμὸν τοῦ Κ. Κωλέττου. Ὡστε, ὁ ἀρχαῖος οὗτος ἀγωνιστῆς ὠφελούμενος ἐκ τῆς περιστάσεως ταύτης, καὶ ἔχων μεθ' ἑαυτοῦ τὸ πλεῖστον μέρος τοῦ ἔθνους, τὴν θέλησιν τοῦ Βασιλέως, τὸ γενικὸν Ταμεῖον καὶ τὴν δύναμιν τῆς Κυ-

βερνήτως, ἠδύνατο ἡσυχώτατα καὶ εὐκολώτατα νὰ κτίσῃ τὰ θεμέλια τῆς συνταγματικῆς Κυβερνήσεως, ἐὰν εἶχε τὴν ἀπαιτουμένην ιδέαν καὶ πείραν. Ἄλλ' ὑπάρχει καὶ μία γενικὴ ἀλήθεια, τὴν ὁποίαν ἐχρεώσεται νὰ γνωρίζῃ ὁ Κ. Κωλέττης, καὶ τὴν ὁποίαν ἱκανῶς ἐδιδάχθησαν ἐσχάτως ἐπὶ τῆς πολιτικῆς σκηνῆς καὶ οἱ τρεῖς πολιτικοὶ μας ἄνδρες, οἱ δικαίως ἐπιβρέζοντες εἰς τὸ πολιτικὸν ἡμῶν σῶμα, δηλαδή: « Πᾶν ὅ,τι ἀρχίσῃ τις ἐσφαλμένως καὶ ἀτάκτως, θέλει ἀκολουθεῖ ἀκαταπαύστως εἰς τὴν ἀταξίαν καὶ εἰς τὰ σφάλματα μέχρις οὗ μηδενισθῆ. » Ἡ δὲ ἀπόδειξις τῆς ἀληθείας φαίνεται ἀτλούστατα ἀπὸ τὴν νῦν δεκαπεντάμηνον Κυβερνήτην μας, ἥτις, ἂν καὶ εἶχεν ὅλα τὰ μέτρα, ἔφθασεν ὅμως ἤδη εἰς τὸ ἐσχάτον τῆς ἀμηχανίας, διότι ἐγενήθη ἐν τῷ μέσῳ τῆς ἀταξίας καὶ τῆς δολιότητος!

Τινὲς φρονοῦν, ὅτι ἡ τοιαύτη πρᾶξις τάσις τῆς Κυβερνήσεώς μας ἀπέβλεπεν εἰς οὐδὲν ἄλλο, εἰμὴ εἰς τὴν πλῆξιν καὶ ἔντενον κατατροφὴν τοῦ Συντάγματος. Ἐγὼ δὲν δύναιμι νὰ συμφωνήσω εἰς τοῦτο διότι τὸ τοιοῦτον ἔργον ἀπατρεῖ δύναιμι, ἀργύριον, στρατεύματα, κ. τ. λ. τὰ ὁποῖα ἐκλείπουν σήμερον ἀπὸ τοῦ Κυβερνητικῆς σῶμα. Ἐπομένως, ἴσως δύναται νὰ ὑποθέσῃ καὶ ὅτι τὰ στρατιωτικὰ μας σῶματα, γεννημένα ἀπὸ τὰ σπλάγχνα τοῦ ἔθνους, δύναται ποτε νὰ στρέψωσι τὰ ὅπλα αὐτῶν ἐναντὶν τῶν γονέων καὶ τῶν ἀδελφῶν των, ἐνῶ ὀκίσθησαν νὰ φέρωσιν αὐτὰ ὑπὲρ τῆς Πατρίδος, τῆς Θρησκείας καὶ τοῦ Συντάγματος; Οὐδεὶς!

Εἶναι μὲν βέβαιον ὅτι ὅλαι αἱ πράξεις τῶν Ἱπουργῶν μας ἦσαν αὐτόχρημα ἀντισυνταγματικά· πρέπει δὲ νὰ ἀποδώτῃ τις αὐτὰς ὅπως εἰς τὴν ἀπειρίαν καὶ εἰς τὴν ἀγνοίαν. Εἰς διάφορα προηγουμένα μου πολιτικὰ ἄρθρα ὠμίλησα ἐν ἐκτάσει περὶ τῆς ἀπειρίας καὶ περὶ τῆς παχυλῆς ἀγνοίας τῶν νῦν Ἱπουργῶν, ἐκθέσας δι' ἔργων αὐτῶν τὴν ἀθλιεστάτην καὶ πεπλανημένην ὁδὸν τῆς Κυβερνήσεως. Οἱ δὲ ἐνθερμοὶ ὑπερκασισταὶ τῆς σημερινῆς ἀταξίας, ἐὰν μὲν ἐπιθυμοῦν νὰ διαπρέψωσιν εἰς τὸν πολιτικὸν κύκλον, ὀφείλουσιν νὰ σπουδάζωσι μᾶλλον τί ἐστὶ πείρα καὶ πολιτικὴ γνώσις, παρὰ νὰ ζητῶσι μὲ φλυαρίας καὶ μεσοφίματα νὰ καλύψωσι τὴν παταχθῆν δεικνυμένην ἀλήθειαν ἐὰν δὲ ἐλπίζουσιν νὰ ὀφελῆθωσιν ἀπὸ μίαν γενικὴν ἀναρχίαν, ἢ ἀταξίαν πραγμάτων, πρέπει νὰ λάβωσι μίαν

σταθερὰν ἀπόφασιν, ὅτι τὸ ἔθνος δὲν ὀπισθοδρομεῖ πλέον ἀπὸ τὸν ὁποῖον ἔλαθε ζωηρῶ, δρόμον. Πρέπει νὰ γνωρίσωσιν, ὅτι ἡ Πατρις ἀπηνήθη πλέον ἀπὸ ξηρῶς λόγους καὶ ψευδεῖς ὑποσχέσεις, καὶ ἐπιθυμεῖ ἔργα. Ἐπιθυμεῖ νὰ εἶδῃ τὴν Κυβέρνησιν τοῦ τόπου στερεομένην, καὶ τὸν Νόμον ἐνισχύοντα καθ' ὅλην τὴν ἐκτασιν.

Φωνασκοῦσιν, ὅτι ἡ Κυβέρνησις παγιοῦται, καὶ ὅτι ὁ Νόμος ἐνισχύεται. Ἄλλ' εἴτε δὲν ἠξέουρον τί λέγουσιν, εἴτε νομίζουσιν ὅτι ζῶσι μεταξὺ τῶν Αζαρίων τῆς Νεαπόλεως, παίζοντας ἀσυστόλως καθημέραν μὲ τὰς ἱερωτέρας λέξεις, Θρησκεία, Πατρις, Ἐλευθερία, Δικαιοσύνη, Εὐνομία, κ. τ. λ.

Ἄν ἐννοῶσι τὸν Νόμον ἰσχύοντα ἐπὶ τῶν τιμίων καὶ φιλοπόσων πολιτῶν; τοῦ ἀπαντῶ, ὅτι οἱ τοιοῦτοι δὲν ἔχουσιν χρεῖαν Νόμου, διότι Νόμος εἰς αὐτοὺς εἶναι ἡ Τιμιότης καὶ ἡ Συκειδησίς των. Καὶ, ἂν ὅλος ὁ Κόσμος ἐσυνίστατο ἀπὸ τιμίους ἀνθρώπων, δὲν ἦθελον ὑπάρχει εἰς τὰ λεξικά αἱ λέξεις, Νόμος καὶ Κυβέρνησις. Ἄρα, ὁ Νόμος τότε ἰσχύει, ὅταν καταστέλλῃ τοὺς κακούργους, καὶ περιορίζει τὴν ἐπιβροχὴν τῶν δυνατῶν. Ὄταν, παραδείγματος χάριν, ἡ Κυβέρνησις ἔχει τὴν δύναμιν νὰ ὑποχρεώσῃ τινὰς ὀπλαρχηγούς, (οἵτινες μὲ τὴν δοξολογίαν καὶ τὰς παραλόγους ἀπαιτήσεις των διαταράττωσι τὸ ἔθνος,) εἰς τὴν παντελεῖ πειθαρχίαν τῶν καθεστῶτων, τότε τρώντι ὁ Νόμος θέλει εἶσθαι ἰσχυρός.

Ἄλλ' ὅτε ὁ Κ. Κωλέττης εἶναι ἠναγκασμένος νὰ συνεργάζεται μὲ ἀνθρώπους ἀμαθῆς, ἀδίκους καὶ δολίους εἰς τὴν Κυβέρνησιν τοῦ Κράτους; ὅτε εἶναι ἠναγκασμένος νὰ σχηματίσῃ ἐν τῇ Βουλῇ πλειονοψηφίαν εὐτελεῖ, εὐάνητον καὶ τερατώδη, ἐνῶ ἡ ἔννοια τοῦ Συντάγματος εἶναι νὰ χαίρῃ τὸ Ἱπουργεῖον τὴν πλειονοψηφίαν τῆς Βουλῆς διὰ μόνης τῆς πολιτικῆς ἱκανότητος, καὶ οὐχὶ διὰ τῆς ῥαδιοουργίας; ὅτε εἶναι ἠναγκασμένος νὰ ὑπόσχεται εἰς τοὺς μὲν, νὰ προσβιάζῃ τοὺς δὲ, νὰ ἐξορίζῃ τοὺς ἄλλους, νὰ παύῃ τοὺς ἀδυνάτους καὶ νὰ καταστρέφῃ τοιοῦτοτρόπως τὴν ὑπηρεσίαν; δὲν εἶναι πλέον Νόμος, οὐδὲ Κυβέρνησις; ἀλλὰ Κωλέττης καὶ οἱ ὀπαδῶν αὐτοῦ. Ὁ Νόμος δὲν κυβερνᾷ τὸ Κράτος, οἷδὲ αὐτὸς ὁ Κωλέττης; ἀλλ' αἱ θελήσεις τῶν ἰσχυροτέρων ἐξ ἐκείνων, οἵτινες περιστοιχοῦν τὸν Κωλέτην. Καὶ ἰδοὺ οἱ λόγοι, οἵτινες μὲ ἐβίβασαν νὰ ἀποδώσω καθ' ὅλα σχεδὸν τὰ πολιτικὰ μου ἄρθρα ἀπειρίαν

εις τὴν Κυβέρνησιν τοῦ Κ. Κωλέττου· καὶ διὰ τοῦς ὁποίους εἶπον, ὅτι ἐπερίπλεξεν διὰ τῶν ἀσυμβιβάστων μὲ τὸ Σύνταγμα σχεδίων τοῦ τὸ νέον ἡμῶν πολιτεύμα εἰς τρόπον σχεδὸν ἀνοικονήμῃτον.

Ἐντοσούτω, τὰ πολιτικά μας ἔλαβον πρὸ δύο ἤδη μηνῶν στάσιμον θέσιν· οἱ δὲ περὶ αὐτὰ ἐνασχολούμενοι, βαδίζουσιν εἰς παντελῆ ἀμηχανίαν! Ὅποιαν συνδρομὴν δύνανται οἱ ὑποκρινόμενοι φιλίαν πρὸς τὸν Κ. Κωλέττην νὰ τῷ προσφέρωσιν εἰς μίαν τόσον κρίσιμον περίστασιν αὐτοῦ, καθ' ἣν κινδυνεύει νὰ ἀμαυρώσῃ ἐξ ὀλοκλήρου τὴν πολιτικὴν του ὑπόληψιν, καὶ τὴν μέλλουσαν αὐτοῦ δόξαν; Οὐδεμίαν! Ἡ σωτηρία τοῦ Κ. Κωλέττου εἶναι ἤδη νὰ γίνῃ συμβιβαστικὸς καὶ σύννους πολιτικὸς, ἐξοσκῶν καθ' ὅλους τοὺς τρόπους τὴν ἐπιφρόνην του, εἰς τὴν ἀποκατάστασιν μιᾶς ἰσχυρᾶς, καὶ βσιμίου Κυβερνήσεως.

Μία ριζικὴ μεταρρύθμισις τοῦ Ὑπουργείου, θέλει ἀναμφισβόλως ἐπιφέρει τὸν ὀρθὸν ὁρμόν τῆς Κυβερνήσεώς μας· αὕτη δὲ ἐλπίζεται ἀπὸ μόνῃ τὴν Βουλὴν τῶν ἀντιπροσώπων, πρὸς τοὺς ὁποίους εὐσεβάστως θέλω στρέφει τὸν λόγον μου.

Ἄνδρες Βουλευταί! Ἐὰν νομίζετε, ὅτι, διότι ἐλάθετε τὴν ἀντιπροσωπίαν τοῦ ἔθνους, οἱ συμπολίται Σας διὰ τοῦτο πρέπει νὰ ἦναι ἀμέρημοι εἰς τὰ τῆς πολιτείας, τὸ νομίζετε κακῶς. Τὰ ἄρθρα 10. καὶ 107. τοῦ Συντάγματος ὑποχρεοῦσι πάντα πολίτην νὰ ἐπαγρυπνῇ ἐπὶ τοῦ Πολιτεύματος τῆς Πατρίδος· καὶ ὑμεῖς, ὄντες ἤδη οἱ ἀνώτεροι προστάται αὐτοῦ, ἐλπίζω ὅτι θέλετε κάμει τὴν αὐστηροτέραν ἐξήγησιν τῶν ἄρθρων τούτων ἐπὶ τῶν λόγων μου. Δυνάμει λοιπὸν τοῦ Συντάγματος, ἀπευθύνομαι πρὸς ὑμᾶς μὲ πλήρες δικαίωμα.

Ἀμηχανοῦντες πανταχόθεν οἱ Ἕλληνες, Κύριοι, περιρένουσιν ἀπὸ ὑμᾶς τὴν θεραπείαν τῆς προμηνουμένης αἱματηρᾶς ῥήξεως. Σεῖς δὲ, ἀντὶ νὰ σπρώξετε περαιτέρω τὸ κακόν, ὡφείλετε νὰ γνωρίσετε ἀκριβῶς τὰ ἱερά Σας καθήκοντα, ἐλευθερόντες τὰς ψυχὰς Σας ἀπὸ παντὸς δόλου καὶ κακίας.

Ἐὰν δὲν εἴχετε τὰ ἠθικά καὶ νοερά προσόντα τοῦ Βουλευτοῦ, ἔπρεπεν, ἀποτεινόμενοι πρὸς τοὺς συνεπαρχιώτας Σας καὶ φερόμενοι ὡς τίμιοι ἄνθρωποι, νὰ εἶπητε: « Συμπολίται! ἡ βουλευτικὴ ὑπηρεσία ὑπερβαίνει τὰς δυνάμεις

» μας· καὶ ὁμολογοῦμεν, ὅτι δὲν εἴμεθα ἱκανοί: δὲν ἔχομεν τὴν ἀπαιτουμένην πεῖραν, οὐδὲ τὴν πολιτικὴν ἱκανότητα διὰ νὰ ἀντιπροσωπεύσωμεν τὰ γενικὰ συμφέροντα καὶ δικαιώματα τοῦ ἔθνους.» Ἄλλ' ἐπειδὴ ἐδέχθητε τὸ ὑψηλὸν τοῦτο ἔργον προθύμως, ἡμῖν ἀνάγκη τοῦ Τόπου καὶ τὸ καθῆκον ὑμῶν Σας ὑπαγορεύουσι νὰ γίνετε ἱκανοὶ κυβερνηταὶ τοῦ Πολιτικοῦ ἡμῶν σκάφους· ἡ δὲ ἐνθερμος ὑμῶν προθυμία Σας καθιστᾷ ὑπευθύνους ἐνώπιον ὄλου τοῦ Κόσμου, δι' ὁποιανδήποτε ἀπευκταίαν καὶ κακὴν συνέπειαν.

Τὸ πρῶτιστον καὶ κύριον ὑμῶν ἔργον, Κύριοι, εἶναι τὸ νὰ μορφώσετε ἐν κατάλληλον Ὑπουργεῖον. Ὑπουργεῖον, τὸ ὁποῖον νὰ δυνηθῇ διὰ τῆς πολιτικῆς ἐμπειρίας καὶ τέχνης νὰ συγκεντρώσῃ καὶ νὰ συσσωματώσῃ ἐν ἐκτιφῶ τὰς δυνάμεις τοῦ ἔθνους· καὶ τὸ ὁποῖον νὰ δυνηθῇ διὰ τῆς νομίμου χρήσεως τῆς ἐθνικῆς δυνάμεως νὰ θέσῃ βσιμῶς τὰ θεμέλια τῆς συνταγματικῆς ἡμῶν Κυβερνήσεως.

Ἀπὸ τὴν σύνταξιν τοῦ Ὑπουργείου κρέμαται ἡ μέλλουσα τύχη τοῦ νέου ἡμῶν Πολιτεύματος· καὶ βεβαιωθῆτε, ὅτι, ἄνευ τῆς ἐπιτυχίας ταύτης, ὅλα τὰ ἔργα ὑμῶν θέλουσιν ὁμοιάζει μὲ τὰ ἄστατα σχεδιάσματα τῶν ἀνηλίκων παιδῶν, καὶ ὅτι θέλετε οἰκοδομεῖν ἐπὶ τῆς ἄμμου, μέχρις οὗ μίαν μικρὰ ἀλλοίαν πολιτικὸν ἀνέμου θέλει κριμένητη ἐκ θεμελίων τὸ σαθρόν Σας οἰκοδόμημα.

Σας λέγω, Κύριοι, νὰ συντάξετε Ὑπουργεῖον, καὶ εἰς τοὺς λόγους μου τούτους προκαλῶ τὴν αὐστηροτέραν κρίσιν καὶ προσοχὴν Σας. Συλλογισθητε, ὅτι ἡ Ὑπουργικὴ μεταρρύθμισις εἶναι διάσκεψις σοβαρὰ καὶ σπουδαία, ἥτις ἀπαιτεῖ νὰ ἐξέλθετε ἀπὸ τὴν συνήθη Σας ἐπιπολαιότητα καὶ πλάνην· διότι ἐξ αὐτῆς περιμένεται ἡ μέλλουσα ἀποκατάστασις τοῦ ἔθνους· καὶ ἐξ αὐτῆς περιμένεται, ἡ πρώτη ἀρχὴ τῆς ἐφαρμογῆς τοῦ Συντάγματος, ἡ ὁ ἐμφάνις πόλεμος!

Ἄλλὰ! ! ποῖα θέλουσιν εἶσθαι τὰ πρόσωπα τοῦ νέου Ὑπουργείου; θέλετε ἴσως μὲ εἰπεῖν. Ἐγὼ ἄνδρες Βουλευταί δὲν ἔχω, εἰμὴ μίαν ψῆφον εἰς τὴν παρούσαν περίστασιν τὴν ψῆφον τοῦ πολίτου, ἥτις εἶναι δικαιοματικὴ καὶ ὀρισμένη ἀπ' αὐτὸ τὸ Σύνταγμα. Ἐκφράζων λοιπὸν δικαιοματικῶς τὴν ἰδέαν μου, Κύριοι, λέγω συμφώνως μὲ ὅσα ἐξέφρασα κατὰ τὸν Δεκέμβριον τοῦ 1844

ὅτι, α Ὁ Κωλέττης, ὁ Μεταξᾶς καὶ ὁ Μαυροκερδάτος
» εἶναι τὰ καταλληλότερα πρόσωπα, τὰ ὅποια πρέπει νὰ
» καθέξωσι τὰς πρώτας ἔδρας τοῦ νέου Ὑπουργείου. »
(Ἰδὲ Τόμ. Πρῶτος. Σελ. 12. τῆς Μελέσσης τῶν Κυκλά-
δων.)

Ἀναγνώστε τὴν πολιτικὴν ἱστορίαν τῶν Ἑθνῶν, καὶ ἐξ
αὐτῆς μάθετε, ὅτι ὅλα τὰ νεοσύστατα Ἕθνη δὲν εὗρον ἐτοι-
μους τοὺς πολιτικούς αὐτῶν ἄνδρας, ἀλλὰ τοὺς ἐμόρφω-
σαν. Ἀκολουθοῦντες λοιπὸν καὶ ὑμεῖς τὴν φυσικὴν τάξιν
τῶν πραγμάτων, πρέπει νὰ συλλάβετε εἰς τὰ πειρίματά
σας σταθερῶς τὴν ιδέαν, ὅτι ἔχετε νὰ μορφώσετε ἐκείνους,
οἵτινες θέλουν κυβερνήσει συνταγματικῶς τὸ ἔθνος. Ὡς
ἀξιῶς δὲ τοιαύτης μορφώσεως θέλετε ἀναμφισβόλως εὐρεῖν
τοὺς ὑπολοὺς ἀνωτέρω Σᾶς ἀπειρήθησα τρεῖς ἄνδρας.

Ἐρωτήσετε, Κύριοι τὸ ἔθνος, τὸ ὅποῖον Σᾶς ἀνεβίβασεν
ἐπὶ τοῦ Βουλευτηρίου, καὶ θέλετε πανταχόθεν ἀκούσει φων-
νὰς, κραυγὰς καὶ δεήσεις ὑπὲρ ἐνὸς Ὑπουργείου, συγκειμέ-
νου ἐκ τῶν τριῶν τούτων ἀνδρῶν. Ἐρωτήσετε τὴν ἐγερ-
θεῖσαν Νεάν Γενεάν, ἣτις καθίσταται ἀγαπητὴ διὰ τὰ ὑπερ-
βολικὰ τοῦ πατριωτισμοῦ αἰσθήματα· καὶ τὴν ὅποιαν
πρέπει νὰ θαυμάζητε ὡς γλυκύτατον καρπὸν τῶν μεγάλων
θυσιῶν καὶ τῶν ἥρωϊκῶν ἀγῶνων Σας, καὶ ἴδετε, ὅτι θέλει
συμπαθητικώτατα Σᾶς ἀπαντήσει οὕτως: « Αὐτοὶ εἶναι οἱ
» μόνοι ἄνδρες, εἰς τοὺς ὅπολους προθύμως ἀφιερῶμεν τὰς
» καρδίας, τὴν ἀγάπην καὶ τὴν δυνατὴν συνδρομὴν μας. »

Ἡ ιδέα τῶν περισσοτέρων πολιτικῶν μας εἶναι, ὅτι ὁ
συνδυασμὸς τῶν ἀνδρῶν τούτων εἶναι ἀκατόρθωτος. Ἐγὼ
νόμιζω σφαλερὰν τὴν ιδέαν ταύτην· τὴν δὲ συνδύασις ὑπο-
θέτω κατορθωτέαν. Ἐπιθυμῶ νὰ ἐξαλείψετε ἀφ' ὑμῶν
τὴν δεσμεύουσαν τὸ ἀνθρώπινον πνεῦμα πρόληψιν, καὶ νὰ
ἐνδυσθῆται τὸ ἀπλόωστατον καὶ μεγαλοπρεπὲς κάλυμα τοῦ
Βουλευτοῦ, διὰ νὰ ἐννοήσετε καλὰ τοὺς λόγους μου.

Κύριοι, Σᾶς ὑποθέτω Χριστιανούς! Σᾶς ὑποθέτω γνή-
σια τέκνα τῆς Πατρίδος ἡμῶν! Καί, ὅστις δὲν μετέχει
τῶν ὑψηλῶν τούτων αἰσθημάτων, δὲν ἀξίζει νὰ ἐδρεύῃ
εἰς τὸ ἱερὸν Βουλευτήριον οὐδὲ νὰ ζῆ εἰς τῆς Ἑλλάδος
τὰ χῶματα. Ἔτι λοιπὸν παραγγέλει ἡ ἱερά ἡμῶν Ὀρθοκεία,
καὶ ὁ Πατριωτισμός; *Ἀγάπην, ὁμόνοιαν, ἀδελφικὴν
σύμπνοιαν!* Ἰδοὺ τὰ στοιχεῖα τὰ ὅποια συνδέουσιν εἰς
πᾶσαν δεινὴν περίστασιν τοὺς Χριστιανούς, καὶ ἐν γένει
ἅλους τοὺς πολιτισμένους λαούς. Κύριοι, ἔ ποῖα εἶναι τὰ

πρῶτα αἰσθήματα, τὰ ὅποια διήγειρον τὴν Ἐπανάστασιν
μας, καὶ τὰ ὅποια Σᾶς ἐνέπνεον ἀνεκφραστον ἐνθουσιασμὸν
ἐπὶ τοῦ ἱεροῦ Ἀγῶνος; Ἡ Ὀρθοκεία, καὶ ὁ Πατριωτισμός.
Δὲν εἶναι ὁ Πατριωτισμός καὶ ἡ Ὀρθοκεία, μὲ τὰ ὅποια
ἐθριάμβευον οἱ πρωταθληταὶ οὗτοι εἰς ὅλας τὰς μάχας;
ἐφορμούντες ὡς μαινόμενοι κατὰ τοῦ ἐχθροῦ; Καὶ
ἤδη, ἔ δὲν εἶναι βλασφημία τὸ νὰ ὑποθέτῃ καὶ τις
ὅτι ἄνδρες, οἵτινες διήλθον ἐν μακρῷ στάδιον ἀγῶνων, καὶ
οἵτινες ἐκινδύνευσαν χιλιάκις ὑπὲρ τῆς ἀνεξαρτησίας; δὲν
εἶναι λέγω βλασφημία τὸ νὰ ὑποθέτῃ τις, ὅτι οἱ τιοῦτοι
ἄνδρες θέλουν ἀποχιρετήσει μετ' ὀλίγον τὸ ἔθνος, διὰ
τὸ ὅποῖον ὑπερεμάχησαν, μεταξὺ τῆς ὀργῆς καὶ τῆς κατάρας
αὐτοῦ;

Ἐπαναλαμβάνω, Κύριοι Βουλευταὶ, νὰ Σᾶς εἶπω μὲ τὸν
ἐντονώτερον τρόπον, ὅτι ἡ παρούσα ἡμῶν περίστασις εἶναι
κριτικώτατη· καὶ ὅτι ἀπὸ ὑμᾶς μόνον ἀξαρτάται ἡ θερα-
πεία τοῦ προσεγγίζοντος κακοῦ. Πᾶσα κακὴ συνέπεια θέλει
εἶσθαι ἐπιβαρυντικὴ πρὸς ὑμᾶς, καὶ θέλει Σᾶς ἐνοχοποιήσει
ἐνώπιον τῆς Πατρίδος, καὶ ἐνώπιον ὅλου τοῦ Κόσμου.
Τὰ τέκνα Σας θέλουν ὑψώσει αἱματηρὰν σημαίαν καθ'
ὑμῶν· αἱ δὲ Ἐπαρχίαι θέλουν Σᾶς ὑποδεχθῆ με τοὺς λι-
θους εἰς τὰς χεῖρας! Ἐπικαλεσεῖτε ὅθεν τὴν θεῖαν Πρόνοιαν,
ἵνα Σᾶς φωτίτῃ εἰς τὸ ὀρθώτερον καὶ συμφερότερον.

Εἰς πολίτης τῆς Ἑλλάδος.

Η ΘΕΩΡΙΑ ΤΗΣ ΦΥΣΕΩΣ.

Ἀνθρώπινοι, ἢ θρηπτικαὶ ἀρμοῖαι τῶν φυτῶν.

Δὲν εἶναι φυτὸν ἐπάνω εἰς τὴν γῆν, τὸ ὅποῖον δὲν ἔχει
σχέσεις τινὰς μὲ τὰς χρεῖας τοῦ ἀνθρώπου. Καθὲν χρησι-
μεύει εἰς αὐτὸν ἢ δι' ἐνδυμα, ἢ διὰ σκέπην, ἢ διὰ ἠδονὴν,
ἢ διὰ ἰατρίαν, ἢ τουλάχιστον, διὰ τὸ μαγειρεῖον του. Ὅσα
εἰς ἡμᾶς εἶναι ἄχρηστα, χρησιμεύουν εἰς ἄλλους τόπους.
Ἄλλ' αἱ σχέσεις αὗται εἶναι ἀναρτίθηται. Ὅθεν ἂς περιο-
ρισθῶμεν εἰς τὰ φυτὰ, τὰ ὅποια χρησιμεύουν εἰς τὰς πρώ-
τας τοῦ ἀνθρώπου χρεῖας, ἤγουν εἰς τὴν τροφήν του.

Ὁ οὔτος, ὁ ὅποιος εἶναι ἡ πρώτη του τροφή, δὲν φου

τρώνει εἰς ὑψηλά δένδρα, ἀλλ' εἰς χόρτα, καὶ ὑπόκειται εἰς ὄλους τοὺς ἀνέμους· ἡμεῖς, ἂν ἠθέλαμεν ἠσφαλίσωμεν ταύτην τὴν τροφήν, ἠθέλαμεν τὴν βάλλει εἰς ὑψηλά δένδρα. Ἀλλ' ἡ πρόνοια οἰκονόμησε καλῆτερα. Ἄν ὁ σῖτος ἐφύτρωνεν εἰς τὰ δένδρα τοῦ δάσους, ὅταν ταῦτα ἠρανίζοντο ἀπὸ τοὺς πολέμους, ἀπὸ τὰς πυρκαϊῆς, ἢ ἀπὸ τοὺς ἀνέμους καὶ πλῆμύρας, ἤτελαν περάσει πολλοὶ αἰῶνες, ἕως νὰ ἔλθωσιν εἰς τὴν πρώτην των καταστάσιν. Ἐπειτα, τὰ πωρικὰ τῶν δένδρων εὐκολώτερον πίπτουσι, παρὰ ὁ σπόρος τοῦ σίτου. Τὸ ἄνθος τῆς χλόης εἶναι εἰς στάχυν περικυκλωμένον, ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον ἀπὸ γενειάδας, αἱ ὁποῖαι φυλάττουσι τὸν σπόρον ἀπὸ τὰ πουλιά, καὶ εἶναι ὡς μικρὰ στέγαι, διὰ νὰ τὸν φυλάττωσιν ἀπὸ τὸ νερὸν τῆς βροχῆς. Ὅταν ἔχωσι μεγάλους λόφους, καθὼς εἰς τοὺς θερμοὺς τόπους, φυλάττονται ἀπὸ τὴν θερμότητα τοῦ ἡλίου· καὶ ὅταν ἔχωσι μόνον στάχυν, καθὼς εἰς τὰ ψυχρὰ κλίματα, ἀντανανκλῶσι τὴν θερμότητα τοῦ ἡλίου.

Ἐπειδὴ ἡ χλόη εἶναι εὐλύγιστος, παραχωρεῖ εἰς κάθε ἀνεμῶν. Καὶ ἡ ἀδυναμία τῶν χόρτων εἶναι ὠφελιμωτέρα ἀπὸ τὴν δύναμιν τῶν μεγάλων δένδρων. Ἀντέχουν πρὸς τούτοις καὶ εἰς τὴν ξηρασίαν· διότι αἱ μικρὰ τῶν βίβαι ὑπάγουσιν ζητοῦσαι τὴν ὑγρασίαν τῆς γῆς. Εἰς τὴν παραμικρὰν βροχὴν σηκώνουσι τὰ φύλλα πρὸς τὸν οὐρανόν. Εἰς ταύτην τὴν χλόην ἐδιόρισεν ἡ πρόνοια τὴν τροφήν τοῦ ἀνθρώπου· διότι τὰ ἄλλα εἶδη τοῦ σίτου εἶναι ὅλα γεννημένα τῆς χλόης. Διὰ τοῦτο ὠνόμασε τὴν γῆν ὁ Ὁμηρος Ζεῖδωρον· διότι ἡ τροφή αὕτη εἶναι κοσμοπολίτης. Τοιαῦτα θαυμάσια ἔκαμεν ἡ πρόνοια διὰ τὸν ἀνθρώπον! Ὅθεν καὶ ὁ Δαβὶδ πρεπόντως φωνάζει πρὸς τὸν Δημιουργὴν, « Κύριε, τί ἐστὶν ἄνθρωπος, ὅτι μιμήσκη αὐτοῦ; ἢ υἱὸς ἀνθρώπου, ὅτι ἐπισκέπη αὐτόν; »

ΣΩΚΡΑΤΙΚΑΙ ΠΡΗΣΕΙΣ.

Σωκράτης ἐρωτηθεὶς, τί πρᾶγμα εἶναι φρόνησις; Εὐαρμοστία ψυχῆς. Ὁ αὐτὸς ἐρωτηθεὶς, τίνας εἰσὶν οἱ φρόνιμοι; οἱ μὴ εὐκόλως, εἶπεν, ἐξαμαρτάνοντες.

Σωκράτης ἐπιπληττόμενος ἀπὸ τὴν γυναῖκα του Ξανθίππην, διότι δὲν ἐδέχετο κανὲν ἀπὸ τὰ πολλὰ ἀπὸ τοῦ φίλου; του στελλόμενα δωρήματα, εἶπεν· Ἄν τὰ διδόμενα

ὅλα ἐτοίμως τὰ λαμβάνωμεν, ὅταν αἰτῶμεν, δὲν θὰ ἔχωμεν τοὺς διδόντας.

Καθὼς οἱ ἐν εὐδία πλέοντες καὶ τὰ πρὸς τὸν χειμῶνα ἔχουσιν ἐτοιμα· οὕτω καὶ οἱ εὐτυχοῦντες ἔχουσιν ἐτοιμασμένα τὰ πρὸς τὴν ἀτυχίαν βοηθήματα.

Καθὼς εἰς κενὸν σκάφος ἔργα, οὕτω καὶ εἰς τὴν ψυχὴν φρόνησιν πρέπει νὰ ἐμβάλωμεν.

Ὁ φρόνιμος, καθὼς εἰς ὁδόν, ὄχι τὰ πολλοῦ ἄξια παρασκευάζει ἐφόδια, ἀλλὰ τὰ ἀναγκαϊότερα.

Λόγος εἶναι πρὸς τὴν ψυχῆς, αὐτὸ ἑαυτὸ αὐξάνον· εἰς τὸν βίον, καθὼς εἰς δρᾶμα, πρέπει τὰ πρῶτα νὰ λέγη ὄχι ὁ πλουσιώτατος, ἀλλ' ὁ φρονιμώτατος.

Εἶναι καλὸν ἐπὶ μὲν τῆς Ἑστίδος τὸ πῦρ νὰ φαίνεται λαμπρόν· ἐπὶ δὲ τῆς εὐτυχίας ὁ νοῦς.

Καθὼς ὅταν εὐνομηται ἡ πόλις, πρέπει νὰ φυγαδεύη στασιαστὴν ἀνθρώπον. Οὕτω καὶ ἀπὸ τὴν ψυχὴν, ἥτις προσθεται νὰ σωθῆ, πρέπει νὰ φυγαδευθῆ νοῦς λαβὼν κλίσιν εἰς φαῦλα ἔργα.

Περὶ Ἀφροσύνης.

Ὁ μὲν δειλὸς τῆς πατρίδος, ὁ δὲ φιλόδοξος τῆς πατρῷος οὐτίας, εἶναι προδότης.

Οἱ δραπεταί, καὶ ἂν δὲν διώκωνται, φοβοῦνται· οἱ δὲ ἄφρονες, καὶ ἂν δὲν δυστυχῶσι, ταράττονται.

Εἰς μὲν τὰς μέθας περιῶριζουσιν· εἰς δὲ τὰς ἀτυχίας παραφρονοῦσιν, οἱ ἀνόητοι.

Οὔτε οἱ ἄμουσοι μὲ τὰ ὄργανα, οὔτε οἱ ἀπαίδευτοι μὲ τὰς ἀτυχίας δύναται νὰ συναρμολογηθῶσι.

Παρὰ τῷ βίῳ τῶν ἀπαιδευτῶν, καθὼς παρ' ὑποκριτῆ, παρὰ κινεῖται πολλὰ τύφου μετεκδύματα.

Εἰς τοὺς ἄφρονας, καθὼς εἰς τὰ παιδιά, μικρὰ πρόφασις εἶναι ἰκανὴ νὰ προξενήσῃ κλύματα.

Οἱ μὲν ξένοι εἰς τὰς ὁδοὺς, οἱ δὲ ἀπαίδευτοι εἰς τὰ πρᾶγματα, πλανῶνται.

Ταῦτόν εἶναι εἰς ἄρρωστον νὰ ἀναθέσῃ φορτίον καὶ εἰς ἀπαίδευτον εὐτυχίαν.

Οὔτε ὅταν πλέωμεν εἰς μὴ λιμένα νὰ ἀράσωμεν εἶναι ἀσφαλές, οὔτε ἐν ᾧ ζῶμεν, παρὰ τὸν νόμον νὰ βιώμεν, εἶναι ἀκίνδυνον.

ΘΑΝΑΤΟΣ ΤΟΥ ΑΛΚΙΒΙΑΔΟΥ.

Ὁ Ἀλκιβιάδης εἰς τὴν ἐξορίαν ἐφρόντιζε διὰ τὴν πατρίδα του, καὶ ἐδιαλογίζετο πάντοτε νὰ τὴν ἐλευθερώσῃ ἀπὸ τοὺς τριάκοντα τυράννους. Ἐστοχάσθη λοιπὸν νὰ φανερώσῃ εἰς τὸν Βασιλέα τῶν Περσῶν, ὅτι ὁ ἀδελφός του Κῦρος συνάξει Ἑλληνικὸν στράτευμα, καὶ μὲ τοῦτο ἤλπιζε νὰ λάβῃ στράτευμα Περσικόν, καὶ νὰ ὑπάγῃ εἰς τὰς Ἀθήνας. Ἀλλ' οἱ τριάντα ἔδωσαν εἰδήσιν εἰς τοὺς Λακεδαιμονίους καὶ αὐτοὶ ἐπάσχισαν νὰ θανατωθῇ ὁ Ἀλκιβιάδης, μὲ τὸ μέσον τοῦ Φαρναβάζου. Οἱ ἀπεσταλμένοι ἀπὸ αὐτὸν ἔβαλαν πῦρ εἰς τὴν οἰκίαν, ὅπου εὕρισκετο ὁ Ἀλκιβιάδης ἐπήδησεν ἔξω, καὶ ἔφυγεν, τὰ πολλὰ ὅμως βέλη τὸν ἐφύευσαν.

ΠΟΛΕΜΟΣ ΤΩΝ ΣΥΜΜΑΧΩΝ ἘΝΑΝΤΙΟΝ
ΤΩΝ ΑΘΗΝΑΙΩΝ.

Ἡ Χίος, ἡ Κῶς, ἡ Ρόδος καὶ τὸ Βυζάντιον ἠθέλησαν νὰ ἐλευθερωθῶσιν ἀπὸ μίαν συμμαχίαν, ἡ ὅποια δὲν διέφερεν ἀπὸ ἀληθινὸν ζυγόν. Χαθρίας ὁ Ἀθηναῖος, ὅστις ἐφάνη νικητὴς εἰς τὸν πόλεμον τῶν Θηβαίων κατὰ τῶν Λακεδαιμονίων, ἐπρόσταξε τοὺς στρατιώτας νὰ γονατίσωσιν ὀπίσθιοι, καὶ νὰ προσμένωσιν τὸν ἐχθρόν. Ὁ Ἀγησίλαος, ἂν καὶ νικητὴς, δὲν ἐτόλμησε νὰ τοὺς κτυπήσῃ. Ὁ Χαθρίας ἀπέθανεν ἐνδόξως εἰς τὴν πηλιορκίαν τῆς Χίου. Ὁ Ἰφικράτης μετέβαλε τὴν ὄπισθιν τῶν στρατιωτῶν, καὶ ἐδιόρθωσε τὴν τακτικὴν.

Ὁ Τιμόθεος ἦτον υἱὸς τοῦ Κόνωνος ἐκείνου, ὅστις ἀνεκαίνισε τὰς Ἀθήνας· οἱ ἐχθροὶ του τὸν ἐζωγράφησαν κοινῶμενον, καὶ ἡ τύχη ἔφερε τὰς πόλεις, εἰς τὰ δίκτυά του· οὗτος λοιπὸν εἶπεν «ἐὰν κοιμώμενος κυριεύω πόλεις, » τί θέλω κάμει, ἀφοῦ ἐξυπνισθῶ;

Ἀφοῦ οἱ Ἀθηναῖοι κατέτρεξαν τοὺς δύο τούτους ἀξιόους στρατηγούς, φοβερίζόμενοι ἀπὸ τὸν τῆς Περσίας βασιλέα, ἐδέχθησαν τὴν ἀνεξαρτησίαν τῶν τεσσάρων εἰρημένων πόλεων.

ΒΙΒΛΙΑ.— Ἄ; στοχασθῶμεν πόση διδασκαλία περιέχεται εἰς βιβλία· πόσον εὐκόλως, πόσον κρυφίως, πόσον ἀσφαλῶς ἐκθέτουν τὴν γυμνότητα τῆς ἀνθρωπίνου ἀμαθείας, χωρὶς νὰ τὴν παραδειγματίζωσι. Αὐτὰ εἶναι οἱ διδάσκαλοι, οἵτινες μᾶς παραδίδουν χωρὶς βιβλία καὶ μάστιγας, χωρὶς σκληροὺς λόγους καὶ ὀργὴν, χωρὶς ἐνδύματα ἢ ἀργύριον. Ἐὰν τοὺς πληττεύσῃ δὲν κοιμῶνται· ἐὰν τοὺς ἐρωτήσῃς, δὲν κρύπτουν τίποτε· ἐὰν κακῶς ἐννοῆς τοὺς λόγους αὐτῶν, δὲν γογγίζουσιν· ἐὰν εἴσῃ ἀμαθὴς δὲν σὲ γελοῦν.

ΤΟ ΝΟΣΟΚΟΜΕΙΟΝ ΤΟΥ ΛΔΙΚΟΥ ΠΛΟΥΣΙΟΥ.

Πλούσιος ἄδικος ἔκτιζε πατὲρ νοσοκομεῖον, καὶ ἤρχετο συχνά μ' ἓνα ἀπὸ τοὺς φίλους του νὰ βλέπει τὴν οἰκοδομήν, διὰ τὴν ὅποιαν καὶ πολλάκις τὸν ἐσυμβουλεύετο. Τὸν ἠρώτητε μίαν τῶν ἡμερῶν, ἂν εἶναι ἀρκετὰ μεγάλη ἡ περιοχὴ τοῦ νοσοκομείου. «Μὲ φαίνεται πολλὰ μικρὰ, τὸν ἀπεκρίθη ὁ φίλος. «Πῶς,» τὸν εἶπε μὲ ὀργὴν ὁ πλούσιος, «ἐπειδὴ ἔχει τόπον ἀρκετὸν νὰ χωρήσῃ διακοσίους πτωχοὺς;» Καὶ ὁ φίλος ἀπεκρίθη, «Ἄν ὅσους ἐπτώχυνες καταφύγωσιν εἰς τοῦτο, εἶναι ἀδύνατον νὰ τοὺς χωρήσῃ ὄλος.»—ΚΟΡΑΗΣ.

— Εἶναι αἰσχίστη χαμέρπεια τὸ νὰ αἰσχυνόμεθα νὰ δεῖξωμεν τιμὴν πρὸς τὸν δυστυχοῦντα ἀγαθὸν ἄνθρωπον. Ἡ χαμέρπεια αὕτη εἶναι κατὰ δυστυχίαν κοινὴ, καὶ διὰ τοῦτο βάλε μεγαλύτεραν προσοχὴν μὴ τὴν ἀφήσῃς νὰ μολύνη πατὲρ τὴν ψυχὴν σου.—ΣΥΔΒΙΟΣ ΠΕΛΛΙΚΟΣ.

ΠΙΝΑΞ ΤΩΝ ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΩΝ.

Παρατηρήσεις ἐπὶ τῶν Ἀρχῶν τοῦ Περιδικοῦ τούτου φύλλου. Σελ. Πρώτη.— Τὸ ἀγχίνουον παιδίον. 2.— Κινδυνωδεστάτη ἐφεύρεσις. Περὶ εὐδαμονίας. 3.— Τὸ ὄνειρον μουσουλμάνου τινὸς εἰς τὸ Κάϊρον, καὶ ἡ ἐκπλήρωσις αὐτοῦ. 6.— Περὶ τῆς Ἡλικῆς τῶν λειτουργῶν. 7.— Οἱ ἔξοριστοί. 9.— Πολιτικά. Τὸ νῦν σύστημα τῆς Κυβερνήσεώς μας. 10.— Ἡ θεωρία τῆς φύσεως. 14.— Σωκρατικά ῥήσεις. 15.

UNTERSCHIEDEN SICH DIE BEIDEN VON DER ERSTEN ANFAHRT

BEI DER ERSTEN ANFAHRT

BEI DER ZWEITEN ANFAHRT

BEI DER DREIEN ANFAHRT

BEI DER VIEREN ANFAHRT

BEI DER FÜNFE ANFAHRT

BEI DER SECHSEN ANFAHRT

BEI DER SIEBEN ANFAHRT

BEI DER ACHTEN ANFAHRT

BEI DER NEUNEN ANFAHRT

BEI DER ZEHNEN ANFAHRT

BEI DER ELFE ANFAHRT

BEI DER ZWÖLFEN ANFAHRT

BEI DER DRÖHNE ANFAHRT

BEI DER VIERZEHNEN ANFAHRT

BEI DER FÜNFZEHNEN ANFAHRT

BEI DER SECHSZEHNEN ANFAHRT

BEI DER ACHTZEHNEN ANFAHRT

BEI DER NEUNZEHNEN ANFAHRT

BEI DER ZWANZIGEN ANFAHRT

BEI DER EINUNDZWANZIGEN ANFAHRT

BEI DER ZWEIUNDZWANZIGEN ANFAHRT

BEI DER DREIUNDZWANZIGEN ANFAHRT

BEI DER VIERUNDZWANZIGEN ANFAHRT

BEI DER FÜNFUNDZWANZIGEN ANFAHRT

BEI DER SECHSUNDZWANZIGEN ANFAHRT

BEI DER SIEBENUNDZWANZIGEN ANFAHRT

BEI DER ACHTUNDZWANZIGEN ANFAHRT

BEI DER NEUNUNDZWANZIGEN ANFAHRT

BEI DER HUNDERTEN ANFAHRT

Ἡ ΜΕΛΙΣΣΑ ΤΩΝ ΚΥΚΛΑΔΩΝ ἐκδίδεται κατὰ μῆνα, εἰς δύο τυπογραφικὰ φύλλα.

Εὑρίσκεται δὲ,

ἘΝ ΣΜΥΡΝῃ, παρὰ τῷ Κυρίῳ Ἰωσήφ Μάγνητι.

ἘΝ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥΠΟΛΕΙ, παρὰ τῷ Κυρίῳ Ι. Λαζαρίδῃ.

ἘΝ ΑΘΗΝΑΙΣ, παρὰ τῷ Κυρίῳ Δοῦκα Παππᾶ, καὶ Α. Πουλῆ.

ἘΝ ΘΗΡΑΙ, παρὰ τῷ Κυρίῳ Μάρκῳ Γαβαλλᾶ.

ἘΝ ΤΑΙΣ ἘΠΑΡΧΙΑΙΣ, παρὰ τοῖς Β. Ταχυδρόμοις.

ἘΚΤὸΣ ΤῆΣ ἘΠΙΚΡΑΤΕΪΑΣ, παρὰ τοῖς Κ. Προξένοις.

Τιμὴ ἑκαστῆς προπληρωτέα, ἐν Ἐρμουπόλει. Δραχμὰς 6.

» » » Ἐκτὸς τῆς Ἐρμουπόλεως (διὰ τὰ ταχυδρομικὰ ἔξοδα) » 7.

— Ὁ Πρῶτος Τόμος τῆς Μελίσης τῶν Κυκλάδων εὑρίσκεται εἰς τὰ διάφορα
στῆθε καὶ ἔκτὸς τῆς Ἐπικρατείας Βιβλιοπωλεῖα, καὶ Τιμᾶται Δρ. 6.